

DR MÁLNÁSI ÖDÖN

MAGYAR MÁRTYROK

MASODIK KIADÁS

LONDON 1958

Dr Málnási Ödön professzort, a „Magyar márttyrok” szerzőjét csak annyiban óhajtjuk olvasóinknak bemutatni, amennyiben a könyv tárgyának megértése ezt megkívánja.

Katolikus papnövendék volt, amikor az első világháborúba önként jelentkezésével a harctérre ment és vitézségével sok hadikitüntetetésre érdemesült. Rajparancsnokként kezdte és zászlóaljparancsnokként végezte az első világháborúban harctéri szolgálatát.

Fiatalon két egyetemet végzett: jogi-államtudományit és filozófiaiit. Summa cum laude filozófiai doktor lett 1924-ben. 42 tudományos könyve jelent meg, túlnyomóan történelmi. Ezek közül egyiket (Turenne) 1927-ben a Francia Tudományos Akadémia, másikat (Marsigli) 1937-ben az Olasz Tudományos Akadémia, egy harmadikat (Csáky kardinális) pedig 1933-ban XI. Pius pápa tüntette ki. 1934-ben már az istanbuli tudományegyetemre kapott tanári meghívást, de nemzetétől nem tudott elválni. Berlin és Ankara, Helsinki és Róma között járogatta Európát és mindenhol tudományos kutatásokat végzett (történelem, üzemi szociálpolitika, tudománypolitika). Egyik tudománypolitikai értekezése 1942-ben 16 nyelven jelent meg. A budapesti rádióinak alapításától kezdve történelmi előadója volt.

De Málnási Ödön nem ezek miatt üldözött személy. *Bibliai hittvallói tevékenysége miatt.* 1920 óta nyíltan antibolsevista, de a Szentírás igazságait ezernyi beszédében és sokszáz vezércikkében ugyanúgy *reá olvassa* közel négy évtized óta a bolsevistákra, mint a reformpolitikát meggátoló polgári politikusokra. Szent Ágoston, Savonarola, Capistrano és Giordano Bruno harcoss világnézeti keveréke. Ezért csak a *Világosság fiai* értik meg és követik, míg e világ, a *sötétség fiai* üldözik. Korunk keresztény kultúrájának egyik válságtünete az, hogy dr. Málnási professzort 1957-ben az USA-ból *ugyanazok* üldözték ki, mint akik 1945-ben Budapesten a bolsevisták parancsára bebörtönözték.

Dr Málnási Ödön professzort, a „Magyar márttyrok” szerzőjét csak annyiban óhajtjuk olvasóinknak bemutatni, amennyiben a könyv tárgyának megértése ezt megkívánja.

Katolikus papnövendék volt, amikor az első világháborúba önként jelentkezésével a harctérre ment és vitézségével sok hadikittüntetésre érdemesült. Rajparancsnokként kezdte és zászlóaljparancsnokként végezte az első világháborúban harctéri szolgálatát.

Fiatalon két egyetemet végzett: jogi-államtudományit és filozófiaiit. Summa cum laude filozófiai doktor lett 1924-ben. 42 tudományos könyve jelent meg, túlnyomóan történelmi. Ezek közül egyiket (Turenne) 1927-ben a Francia Tudományos Akadémia, másikat (Marsigli) 1937-ben az Olasz Tudományos Akadémia, egy harmadikat (Csáky kardinális) pedig 1933-ban XI. Pius pápa tüntette ki. 1934-ben már az istanbuli tudományegyetemre kapott tanári meghívást, de nemzetétől nem tudott elválni. Berlin és Ankara, Helsinki és Róma között járogatta Európát és mindenhol tudományos kutatásokat végzett (történelem, üzemi szociálpolitika, tudománypolitika). Egyik tudománypolitikai értekezése 1942-ben 16 nyelven jelent meg. A budapesti rádiónak alapításától kezdve történelmi előadója volt.

De Málnási Ödön nem ezek miatt üldözött személy. *Bibliai hittvallói tevékenysége miatt.* 1920 óta nyíltan antibolsevista, de a Szentírás igazságait ezernyi beszédében és sokszáz vezércikkében ugyanúgy *reá olvassa* közel négy évtized óta a bolsevistákra, mint a reformpolitikát meggátoló polgári politikusokra. Szent Ágoston, Savonarola, Capistrano és Giordano Bruno harcos világnézeti kevéreke. Ezért csak a *Világosság fiai* értik meg és követik, míg e világ, a *sötétség fiai* üldözik. Korunk keresztény kultúrájának egyik válságtünete az, hogy dr. Málnási professzort 1957-ben az USA-ból *ugyanazok* üldözték ki, mint akik 1945-ben Budapesten a bolsevisták parancsára bebörtönözték.

A magyar mártýrok egy kis töredékéről szóló írása is *szörnyű* vádirat mindazok ellen, akik a magyarság vezetőiből a leggon-
dóssabban összeválogatták a legöntudatosabb keresztény hitvallókat és
a legöntudatosabb antibolsevistákat, hogy ezeknek elpusztítása a
Szovjet számára a teljes győzelmet tartósítsa.

A magyarságnak *soktízezer mártýrt* termelt 1945 óta a bolse-
vizmus. Az a néhány lelki mozaik, amelyet dr. Málnási professzor
ezen műve nyújt az olvasónak, *jellemző a magyar mártýrok tízez-
reire is.*

Kívánatos, hogy olvasóink olyan megértéssel és együttérzéssel
fogadják ezen művecskét, mint amilyen *kegyelettel állítunk a ma-
gyar mártýroknak emléket ezen munka kiadása által.*

London, 1958 június 28.

A kiadó.

A könyv első kiadását a magyarság nagy mártýrjai iránt ke-
gyelettel viselkedő magyar emigráció hat hét alatt maradéktalanul
felvásárolta. Ez a kegyetkifejezés engem is arra kötelez, hogy a
könyv második kiadásával azon izzó magyar emigránsok érdeklő-
dését is kielégítsem, akik az első kiadást nem tudták megszerezni.

Mortui viventes obligant.

London, 1958 szeptember 15.

A kiadó.

A SZERZŐ ELŐSZAVA

A második világháború végén a magyar antibolsevista politiku-
sok zöme a kommunisták várható kegyetlen bosszúja elől Németor-
szágba menekült. Velük együtt, 1920-tól 1944 végéig nyílt antibol-
sevista multam mistt én is. Abban a naiv feltevésben vártuk az USA
hadseregének előrenyomulását, hogy *egyetemes keresztény világné-
zetünkkel* szolidaris lesz és megvéd bennünket a Szovjet érthető
bosszújával szemben. Azonban egészen *más* történt. Azóta minden
részletében tisztázódott az akkor váratlan fordulat.

Nürnbergben *sajátos* erők sűrűsödtek ítélkezésre. Az USA chief
prosecutor-a (fővádolója), Roosevelt bizalmas embere, Robert H.
Jackson igazságügyminiszter volt és 1945 május 12-én lett nürn-
bergi fővádó. Neki még volt az igazság iránti jogászai érzéke, mert
a minden korábbi büntetőjoggal elvi ellentétbe jutott *ex post facto*
(visszaható) alapon való ítélkezésért a felelősséget elismerte. A
nürnbergi per megnyitásakor mondotta: „Sose feledjék, hogy azok a
feljegyzések, amelyek alapján mi ítélkezünk, lesznek azok a fel-
jegyzések, amelyek alapján holnap, a történelem *mi felettünk fog*
ítélkezni. S e méregpohár, amelyet ezeknek a vádlottaknak nyújtunk,
a mi ajkainkat is érinti!” Visszaható alapon kellett bűncselekmé-
nyekben elmarasztalni olyanokat, akik a cselekményük elkövetése-
kor az akkori hatályos tétéles törvények szerint bűncselekményt
nem valósítottak meg és csak a háborúban győztes felek, közöttük
a Szovjet, alkalmi bírái visszaható erővel minősítették cselekményei-
ket bűncselekményeknek... De míg Jackson még jogi alapon állott,
addig már munkatársai között *mások* is voltak... Két nürnbergi
USA ügyész: Otto Verbert és Kurt Pongert 1952 decemberben a
Szovjet javára folytatott kémkedésért a FBI letartóztatta. Vajjon
csak 1952-ben léptek Szovjet szolgálatba? 1945-ben kinek érdekében
tevékenykedtek Jackson mellett?

Tény az, hogy az USA-val belső szövetségben volt Szovjet többszöri sürgetésére Jackson 1945 júniusában magához hívatta az USA Army Office of Strategic Services magyar csoportjának vezetőjét, Martin Himlert és arra utasította, hogy 10–12 magyar háborús bűnöst tartóztasson le felelősségre vonás, Nürnbergben való elítélés céljából. Az eset alkalmával Jacksonnál volt Donovan tábornok és Amen ezredes is. Martin Himler az USA-ban megjelenő Magyar Bányászlap 1953 szeptemberi számában *önleplezően dicsekszik* egy hosszú cikkében, hogy Jacksonnal szemben 20 percig sorolta fel érveit, hogy nem tizenkettőt, hanem *az éppen nála levő névsor szerint sokszázat* kell letartóztatni és nem Nürnbergbe vinni, hanem *Budapestre*, hogy a „magyar nép” ítélkezhesen azok fölött, akik nem politikai bűnösök, hanem egész közönséges tolvajok, rablók és gyilkosok. Jackson ezzel szemben az USA történetéből vett példák-*kal igazolta*, hogy az USA a politikai emigránsoknak mindig menedéket, oltalmat adott és ettől most sem lehet eltérni. Azonban Martin Himler addig ismételte érveit, amelyekről ma mindenki tudja, hogy egész *közönséges hazugságok, rágalmak* voltak, amíg sikerült Jacksont félrevezetni és sokszáz becsületes magyar antibolsevistának a Szovjet budapesti politikai cirkusza arénájára *ad bestias* hazaszállításához hozzájárulást elnyerni.

Érdemes közelebbről megnézni, *ki volt ez a Martin Himler?* Hogyan jutott az OSS magyar csoportjának vezetéséhez?

Martin Himler az USA-ba régebben kivándorolt magyar bányászok takarékdolláraiból alakított bányavállalkozás csalárd csődjén meggazdagodott személy. New Yorkban régóta egy magyar nyelvű kommunista ujság jelenik meg *AZ EMBER* címen, amelynek szerkesztője, Göndör (Krauss) Ferenc (Nathan) és Deák Zoltán a roosevelti USA—Szovjet nagyszerelem idejében az OSS magyar csoportja élére *barátjukat*, Martin Himlert ajánlották. Ezen harcok kommunisták ajánlatára az OSS magyar csoportja élére került, több mint gyanús múltú személy *érthető okokból* addig ellenkezett Jacksonnal, míg sikerült a gondosan összeválogatott magyar antibolsevista vezetőknek a budapesti szovjetpribékek számára való kiadatását kieszközölni. És Jackson-t már befolyásolhatták szovjetkémeknek bizonyult közvetlen munkatársai is.

Amikor az egész USA-zónában az ál-Smith kapitány közreműködésével foganatosított letartóztatások és a kiadatási szándék nyilvánosságra került, akkor *Bohracher* salzburgi hercegérsek azonnal interveniált a kitűnő keresztény politikusok kiszolgáltatásának megakadályozása céljából, azután *Patton* és *Paich* USA tábornokok a

főhadiszálláson tiltakoztak a kiadatás ellen, de — mint Julius Epstein amerikai publicista eldicselkedte ezt — az UNR A javaslatára General of the Army Dwight Eisenhower és a washingtoni nagyvezérkar szigorú parancsokat adott a nagy gonddal összeválogatott magyar antibolsevista vezetők kiadatására.

Nem volt kétséges, hogy a Szovjet a mindenre kapható, karrierista és politikai kiszoldos, hazaáruló kollaboránsok segítségével a kiadott hazafiak zömét el fogja pusztítani és így egy kitűnő kis nemzet veszti el a bolsevizmus elleni harcához vezetőit. Martin Himler személyesen adta át a legkülönbözőbb hazug címeken áldozatait a budapesti politikai rendőrség kommunista vezetőjének, Péter (Anspitz) Gábor (Benjamin) sztalin-berija-munkatársnak, *együtt* le is fényképeztették magukat s mikor már majdnem minden veszélyes antibolsevista vezető megkapta a halálos, vagy hosszú fegyházas ítéletét, akkor az USA leállította a további kiadatásokat és visszatért a politikai asyllum joggyakorlatára...

A horzalmos keresztényárvulást még az USA-ban is észrevették és az ügy háttérének tisztázására többször kértek vizsgálatot. Így H. Bosch new yorki republikánus képviselő is 1955 áprilisában a Kongresszus utasítását kérte az ilyen alakban végrehajtott „erőszakolt repatriálási politika” szigorú kivizsgálására, *de* mindig akadnak *látszólag* titokzatos kezek, amelyek ennek a probolsevista bűnszövetkezetnek továbbműködését megmentik...

Ilyen előzmények után többszáz magyar hazafit 1945 őszén az USA OSS-e a budapesti kommunista politikai rendőrségnek kiadott. Közöttük engem is a harmadik reptülőgépen szállítottak haza. Őt szovjetellenes háborús vezéreikkomért 7 évi fegyházbüntetést kaptam, amelyet további másfél évvel toldottak meg és azután amnesztiával engedtek ki... A közel kilenc év alatt sok magyar hazafival voltam *egyazon zárkában*, mert a börtönzárkák fegyenceit állandóan átcsoportosították. Akik pedig nem voltak zárkatársaim, azokkal a *napi sétán* — ha volt ilyen, — igyekeztünk élményeinket kicserélni. Oly *kevesen* maradtunk életben s a kevés életbenmaradt közül oly kevésnek mestersége a *tollforgatás*, hogy nemesak nemzetem becsülete, *de* az egész kereszténység iránti kötelességemnek tekintem a fegyházakban velem együtt volt hazafiak közül *harmányolcrol* olyan adatokat elmondani amelyekből minden becsületes olvasó megállapíthatja, hogy a bolsevisták és gaz kollaboránsaik kiket kiáltottak ki bűnösöknek?

De az egyes személyekről még általában megállapítani kívánom, hogy a 38 közül csak 24 volt közeli barátom, viszont sok közeli ba-

rátomról nem emlékezhettem meg, mert csak egy fődél alatt voltam velük, de nem volt alkalmam velük beszélgetni. Másrészt a felsorolt, jellemzett 38 személy közül csak nyolc nemzetiszocialista, kettő Imrédy-párti (Magyar Megújulás Párja), öt kormánypárti (Magyar Élet Pártja), viszont velem együtt 23 pártunkivüli volt. A 38 személyből csak 27-et mutattam be az OSS által elpusztításra átdobott keresztény hazafiakból és a többi olyan, aki nem menekült Magyarországról Nyugatra és közvetlenül a kommunista rendőrség tartóztatta le.

Elítélésünk előzményeiből még be kell mutatnom az akkori nyomozási, vádeljárási és bírói gyakorlatot.

Ahogy a szovjet hadsereg Magyarországra bevonult, nyomban mindenhol új politikai rendőrség alakult meg, amelynek tagjai kevés kivétellel a magyar királyi honvédség munkaszolgálatosai egy részéből Klár Zoltán által szervezett *Munkaszolgálatosok Bajai Egyesületének* tagjai voltak. Ezen politikai nyomozók egyöntetű torturális módszereiből már akkor lehetett következtetni, hogy csak is a Szovjettől, Berijáéktól kaphatták a gyors kiképzést, amely inkább csak a nyomozás technikájára szorítkozhatott. *Mi volt a technikájuk?*

A tizezrével elfogott hazafiak 20 körme alá 10–10 gombostűt vertek, s azután gumibottal összes körmelket leverték, le mani-pedikürözték. Vagy: az áldozatot soprúnnyélre kötve, talpával felfelé fordítva, talpait órákon át gumibottal addig csépellték, míg kétszeresére dagadt, aztán arra kényszerítették, hogy vödör hideg vízben áztassa lábait. Vagy: az áldozatról lehúzták a harisnyáit, szájába nyomták, hogy ne tudjon ordítani, még egy gázálarcot is rákötöttek hangfogónak, azután hozzáfogtak a legkülönbözőbb „munkához”: nemi szervét gumibottal csafatokra verték, vagy vékony üvegsővet nyomtak bele és vaskalapáccsal addig verték, míg az üvegső apró szilánkként belepréselődött. Az ilyen áldozat két év múlva is sirt, ahányszor örökké gennyező nemi szervén vizelnie kellett. (Rosenberg Ibolya vezette be ezt a kínzási módszert.) Vagy: az áldozat nemiszervét íróasztal fióknnyílásban tördelték. Vagy: az áldozat nemiszervére 2–3 gumiforrasztó sallert kötöttek, meggyújtották és így a nemiszervet teljesen leégették. (Dr. Farkas Ferenc ügyvéden kipróbált módszer, azután általános.) Ha nő volt az áldozat, akkor nemi szervét addig döfködték gumi botokkal, míg véresen kifordult és az áldozat hónapokon belül szörnyű kínok között meghalt. Vagy: az áldozatot hátrafektetve lekötötték, hasára vaslábos alá patkányt kötöttek, a másik vaslábosba föléje égő para-

zsat tettek és így a patkányt arra készítették, hogy az áldozat hasán keresztül fúrja magát és elmeneküljön a megsüléstől. (Dr. Böhm Ferencen kipróbált módszer.) De a leggyakoribb volt az, hogy az áldozatot nagyon sokan megröghanták, földre gyömöszölték és végtagjaira ráállva, gumibotokkal csoportokban váltva egymást, órákon keresztül addig csépellték, míg egész teste, feje csupa seb és vér volt. *Ilyen* kínzások közben egyedül a budapesti központjukban, az Andrásy-út 60-ban naponként legalább 30–40 halt borzalmas mártyr halált. Aki életben maradt, az *gondolkodás nélkül aláírta* az általuk előre megfogalmazott jegyzőkönyvet, mert számára a meglöbbi felakasztás megváltást jelentett a borzalmas kínzásoktól. Ha a „népügyészségen” eszébe jutott a kínzásokra hivatkozva vallomását visszavonni, vagy ezt a csöcseléknek is legaljából összeszedett népbíróság előtt merészelté megtenni, akkor nyomban visszaadták „pótnyomozás”-ra a politikai rendőrségre, ahol újabb borzalmas kínzások után vállalta önmaga ellen a hamis vallomást, hogy végre felakasszák. A legtöbb áldozatnak legalább 50–100 zsidó meggyilkolását kellett elismernie. Ha össze lehetett volna szedni ezen rendőrségi jegyzőkönyveket, akkor kiderült volna, hogy Ábrahám óta egész földünkön együttvéve sem élt annyi zsidó, mint amennyinek meggyilkolását az ilyen tortúrákkal készült jegyzőkönyvek számadatainak összegezéséből ki lehetett volna mutatni.

Természetesen a sok kínzásnak elsősorban a *zsarolás* volt a célja. Amikor az áldozat megkapta a halálos ítéletet, akkor az áldozat kötségbeesett családjánál megjelent egy közvetítő ügyvéd és megkezdődött az alkú. Átlag 1.000–1.200 gramm aranyért a kérendbeli siklasztóból köztársasági elnökké előléptetett személyhez felterjesztették a kegyelmi kérvényt, az aranyon osztozott a politikai rendőrség ez ügyben verő csoportja, az előadó népügyész, a népbíróság tanácsának tagjai és a kijáró ügyvéd. Azután az elnök megkegyelmezett. Az ügyvéd parújítást kért, egy más tanács megállapította (200–300 gramm aranyért) a bűncselekmény hiányát és közülünk sorjában vitték ki, szabadlábra a már alaktalanra vert támolygó, volt halálos elítélteket. Természetesen ha az egész rokonság nem tudta összekaparni a kívánt aranyat, akkor az áldozatot felakasztották, de esetleg csak 6–8 hónap múlva. Addig a „halálos zárakban” tartották, hogy a zsaroló bünszövetkezetek kijáró ügyvédjeinek idejük legyen felhajtani az aranyat. Mert az akasztásból közvetlen hasznuk nem volt.

A történelmi hírség kedvéért foglalkozni kívánok a *felelősséggel* is. A Gyűjtőfogházban össze voltam zárva olyan politikai fogollyal,

aki a baloldali szocialista, de becsületes Ries igazságügyminiszternél volt akkor, midőn Ries az államtitkárságát, Pfeiffer Zoltánt, a szovjet érdekei kiszolgáló népbírói törvény kodifikátorát figyelmeztette: verje szét a zsaroló népbírói tanácsokat, mert szégyene a forradalomnak. Pfeiffer mindent megígért, de a garázdálkodás tovább folyt. Csak amikor áttelepült New Yorkba, akkor kezdtek sorjában letartóztatni a népbírókat zsarolásért. Az engem elítélő csavargók egyrésze is 1949 nyarán velem egy épületbe voltak zárva a Gyűjtőfogházba hivatali zsarolásért. Ries igazságügyminisztert Rákosi Mátyás szószerint agyonverette, Pfeiffert pedig hagyta kimenni New Yorkba. Miért?

Egy nagyon baloldali szocialista, de mindig törvényességet kereső barátom volt ezidőben rendőralfőbornagyként országos főkapitány. Ő is tudta, hogy mi történik a politikai osztályon és Péter (Auspitz) Gábor (Benjamin) elvtársát sokszor utasította a borzalmas torturák letiltására. De Péter Gábornak nem is Rákosi, hanem Berija volt a főnöke, ezért Péter Gábor a saját országos főkapitányát letartóztatta és sokévre becsukatta.

Egy szintén baloldali szocialista barátom, aki fiatal zsidó ügyvédként önként és ingyen vállalta a kommunista népbiztosok védelmét és ezért 12 évre emigrálnia kellett Budapestről Bécsbe, 1945-ben az Ügyvédi Kamara elnöke lett. És mint régi szocialista jogász, felvette a küzdelmet azon ügyvédcsoporthoz, amely ezen bűnszövetkezetben „aranyfelhajtás”-sal, a halálraítéltek családjaik zsarolásával foglalkozott, mert a magyar ügyvédi becsületet kívánta megvédeni. Derék baloldali szocialista zsidó ügyvédi kamara-elnök barátomat erre nemsokára Rákosi parancsára letartóztatták és a népbiztosok 1920-beli ingyenes védelméért megkapta az ügyvédi honoráriumot: tizenöt évi fegyházat. Az az ügyvéd, aki a zsaroló ügyvédi csoportnak vezetője volt, Rákosi engedélyével szintén New Yorkba helyezte át működési területét...

A politikai rendőrség zsarolási célzatú bestiális nyomozóinak a népiügyszékekre szótisztított, a bírói vizsgán nemrég elbukott ifjaknak és a népbírói tanácsokba beszervezett legalja csúrhénekek egyazon közös szervezete volt. Ennek a szervezetnek irányítója volt: dr. Klár Zoltán. Ki ő? Magyarországon volt 1920–1939 között egy Társadalmunk című hetilap, amely túlnyomóan hálószerkesztők, bankigazgatók stb. barátnői viszonyok és egyebek leleplezésével foglalkozott, hogy minden becsületes magyar újságíró szégyellte, hogy ez a zsaroló lap megjelenhetett. A magyar újságírók véleményét 1938-ban egy azóta meggyilkolt zsidó újságíró, Erdősi

Szilveszter nagyobb társaságban így fejezte ki: „Az Isten szíri mére csináljatok valamit ezekkel a Klárokkal, mert mi fogunk ráfizetni azért, amit ezek a gazemberek a mi nevünkben tesznek!” Mert Klár Zoltán volt a Társadalmunk című szennylap szerkesztője és ő volt a Munkaszolgálatosok Bajtársi Egyesületének vezetője is... A becsületes zsidó újságíró, Erdősi Szilveszter halott. Dr. Klár Zoltán pedig hatalmas dokumentációs gyűjteménnyel felszerelve szintén New Yorkba tette át székhelyét és átvette az 1920 óta ott megjelenő hírhedt kommunista szennylapnak, Az Embernek szerkesztését...

De más is... Ezt azonban csak az USA-ban tudtam meg...

Mintán az 1956 őszi magyar szabadságharc elbukott, tisztában voltam a helyzetemmel. Volt rahtársam, Kádár János bábmíniszterelnök új politikai rendőrsége 1956 december elején újabb politikai vádokkal letartóztatási parancsot adott ki ellenem és akkora készséggel szállták meg azon házat, ahol laktam, hogy velem együtt akár az öt emelet összes lakóit elvihették volna a sötét éjjel. Csak-hogy én 13 nappal korábban a magyar határt átléptem és hamarosan az USA-ba mentem. Egy vezérkari ezredes egyik new yorki napilapban örömmel közölte az USA-ba érkezésem. Erre nagy riadalom tört ki azok körében, akiknek 1945–1946-os dolgaikról igen kellemetlen dolgokat tudok. Sőt azt is, hogy milyen hazugságokkal és kiemigrált AVH-s tisztai hamis tanúzással esapták be a Kersien Bizottságot, hogy a McCarran Act dacára New Yorkban tovább folytassák munkájukat most már Martin Himlerrel együtt... Eppen azért hogy megtudták USA-ba érkezésem, Klár Zoltán Az Ember című 37 év óta probolsevista lapban hat héten keresztül mindig a címlapon rágalmában-pergőtűs alá vett, s ezen rágalmakkal azonos szövegű feljelentést tett Klár Zoltán és az American Jewish Committee közös megbízottjaként dr. Gonda Jenő Washingtonban az Immigration and Naturalization Service vezetőjénél, teljesen hamis feljelentéssel. Erre a McCarran Act megsértésének gyanúja címén megindult ellenem az a vizsgálat, amelynek egész menetét mindig előre tudtam. Az Ember című lap mindig nyílt előre bejelentéseiből. Az USA által ratificált, a politikai menekültek jogállását szabályozó 1951 július 28-iki genfi konvenciónak hétrendbeli hálmazatban és folyamatos megsértésével az Immigration and Naturalization Service: 1. a vizsgálat előtt megfosztott a védekezés lehetőségétől, ügyvéd megbízásától is, 2. tanúk kihallgatásáról nem értesítettek, a kihallgatott hamis tanúk hamis vallomásának megcáfolására alkalmat nem adtak, 3. ellenben a súlyos magánjogi érdeksértő véghatározatot kizárólag előttem most is ismeretlen hamis tanúk hamis

vallomására építették, 4. a véghatározatot írásban nem közölték, 5. fellebbezésre, jogorvoslatra időt nem adtak, hanem azonnal végrehajtották, 6. a deportálási végzést nem Ausztriába, hanem *Magyarországra rendelték el*, hogy ott az 1956. dec. 6. óta aláírt letartóztatási végzés és súlyos elítélés végrehajtható legyen, 7. a véghatározatot titokban és erőszakkal hajtották végre, mert feleséggel együtt letartóztattak és úgy kísérték a Magyarországra irányított szállítmánnyal. (A Magyarországra deportálást bizonyítják a PAW new yorki irodájában levő 261—2.068.824 és 2.068.825 sz. repülőjegymásolatok.) A repülőgép igénybevételével megkísérelt deportálás megörökítésére több ezer dollárt áldozott előttem ismeretlen gyűlölköm, mert két filmoperateur utazott velem és az egész úton végig filmezett. Talán dr. Klár Zoltán, valamint az őt eltartó New York-i Clonista Szövetség, Hadassah, Kossuth, Pannonia és Független Páholy összesen 1500 tagja szórakoztatására. Az természetes, hogy deportálásom után napokig az egész sajtójuk diadalmasan rágalmazott, hazudozott és miközben a New York Times is helyt adott egy minden ízében rágalmazó és valótlan cikknek, sietve a szerkesztőség tagjai közé fogadott egy budapesti ünnepelet kommunista Sztalin-díjas és Kossuth-díjas újságíró, hogy a kommunista Szabad Nép után — McCarran Act dacára — a New York Timesben folytassa azonos jellegű és célzatú munkáját...

A Magyarországra deportálásom és így most már *m á s o d s z o r* a szovjet szintérek kezébe való átadásom csak azért nem sikerült, mert a neutrális Osztrák Szövetséges Köztársaság illetékes belügyi szervei nem voltak hajlandók Klár Zoltán és társai kedvéért az 1951. július 28-iki genfi konvenciót megsérteni és politikai menekültet üldözőiknek átadni.

A történetekben *semmi újat* nem találok. Hozzá vagyok szokva. Mind a két társaság még a *bibliámat* is elvette. Budapesten a szovjetszintérek is ugyanilyen halmazatos jogsértésekkel ítélték el és az ítéletet nyolc és fél évi fogságom alatt *írásban* nem is produkálták. Sajtójuk *ugyanolyan* rágalomözönnel kísérte személyemet, mint Klár Zoltánék és társaik sajtója. *Ugyanazok* üldöztek 1946-ban Budapesten, mint 1957. februárban és márciusban *New Yorkban*. Csak az *irodákat* tették át.

De: Quo vadis USA? Moszkva? Hol a bibliára tett eskü? Hol a keresztény szolidaritás? Hol a legelőnyösebb morál? Hol a prestige?

Vagy: Injustitia est regnorum fundamentum? Washingtonban más feliratot láttam... Melyik az igazi? Ami ki van írva? Vagy ami gyakorlatban van?

Én mindenesetre számolok azzal, hogy előttem *sokan* haltak meg. Pattontól McCarthy-ig elég sokan haltak meg *érdekes előzmények után*... Én is halandó vagyok... *Egyelőre* nem sikerült személyemben egy *nagyon kellemetlen* vádoló tanút eltüntetni az élők közül...

Eppen ezért az időt fel kell használnom és az *általuk elpusztított* nagy magyar és keresztény mártyr barátaim *egyryesse* iránt lelki kötelességemnek eleget teszek.

Tudom, hogy *sokaknak* kellemetlen annak feltárása, hogy *hiket* pusztítottak el? Kellemetlen *Budapest*en is egyeseknek, de még kellemetlenebb *New Yorkba* áttelepült régi munkatársaiknak. De itt az ideje, hogy a bolsevista börtönök *titkaiból* a magyarság és kereszténység nagy mártyrjainak szép lelkét karraral márványnál értékesebb anyagba: a *keresztény olvasók* lelkébe, szívébe öntsem. Üldözőimnek pedig apostoli szavakkal válaszolok: „Ítéljétek meg, Isten előtt helyes volna-e inkább *rátok* hallgatni, mint Istenre? *Mi nem* hallgathatunk arról, amit *láttunk* és *hallottunk*”. (Ap. Csel. 4, 20—21.)

A következő sorokban nem lexikális gondossággal, csak lelki mozaikszemek nyújtásával kívánom jellemezni azon barátaimat és sorstársaimat, akiket *ugyanazok* üldöztek, mint akik Krisztust és Pált: *ugyanazon jegyverekkel*: hazudozással, rágalmazással, hamis tanúzással. *Ellenük* is a csőcselék legalját használták fel államellenes rágalmaik terjesztésére (Ap. Csel. 17, 5—7). Akik Krisztust halálra keresték, *ugyanazok* üvöltötték a csőcselékből szervezett bíróságok tárgyalásain: *Méltó a halálra!* (Máté 26, 66). *Akasztfára vele!* (János 19, 6). Kivégzésüknél *ugyanazok* biztatták a hőhért, akik a keresztre feszített Krisztust gyalázták (Máté 27, 39—44, Márk 15, 29—32, Lukács 23, 35—38). *Azok* pusztították el őket, akik miatt a nemzetek Isten nevét gyalázzák (Rom. 2, 24). *Azok* pusztították el őket, akik Krisztus istenségét tagadják, *antikrisztusok* (1. János 4, 3).

Legyen magyar és keresztény lelkük mindenkor *áldott!*

Wlen, 1967. Nagypénteken.

Málnási Ödön

DR. B Á R D O S S Y L Á S Z L Ó

Magyarországnak a Balkán-háborúba lépése napján lett miniszterelnök, miután gróf Teleki Pál öngyilkosságot követett el. Horthy kormányzó fiának kormányzóhelyettesé megválasztása után a miniszterelnökségről lemondott és az aktív politikai tevékenységtől visszavonult.

A két világháború közötti Magyarország sok kiváló diplomátája közül két tárgykörben emelkedett ki: a balkánpolitika szétágazó szövevényének ismeretével és a kisebbségi jog, s kisebbségi politika beható vizsgálatával. Életének legkimagaslóbb szakasza nem külügyminiszterségére, sem miniszterelnökségére, hanem bukaresti követségére esik. Ekkor volt a legnagyobb magyar diplomaták egyike. A magyar királyi külügyminisztérium legtitkosabb levéltárát (Respol: Reservata Politica) a háborús összeomlás hónapjaiban átvizsgáltam (azután Budapest ostromában nagyrésze a tűz martaléka lett), de úgy a balkánpolitikára, mint a kisebbségi politika fejlődésére vonatkozó követi jelentései ezen tárgykörben minden más magyar követet fölülmultak tárgyi felkészültség és helyes iudicium tekintetében. Bukaresti követségének helyes ellátásához egyrészt az egész balkánpolitikában specializálta magát, másrészt Romániában lévén a legnagyobb tömegű magyar kisebbség, azért lett a kisebbségi jog és kisebbségi politika két magyar specialistájának egyike.

Nagy intelligenciát tükröző homloka, kiegyensúlyozott, harmónikus lelkiségét kifejező arca és nyugodt, méltóságteljes megjelenése prestige-t biztosított számára.

Karakterológiaiailag *homo aestheticus* típusú. Szóban és írásban egyaránt szép, színes, költői nyelvezeten fejezte ki magát. Domináns lelkiségben az érzelem, de diplomatához illően uralta őket. Hatalmi akarata nem volt (ami politikusnál hiány). Könyöklés,

ülkedés nélkül lett miniszterelnök, mert Teleki öngyilkosságakor ő volt külügyminiszter és hirtelenjében a külügyminiszter látszott a legalkalmasabbnak a válság gyors levezetésére. Viszont hatalmi akarata hiánya folytán az első lehetőséget felhasználta arra, hogy a miniszterelnökségtől szabaduljon. A kormányzóhelyettes megválasztását még végrehajtotta, de mivel helytelenítette a családi irányzatot vett politikát, azért utána lemondott.

A magyar keresztény egyesületeket egyesített Keresztény Liga elnökeként egyszerre bizonyult izzó magyar hazafinak és az egyetemes keresztény humánus hajthatatlan képviselőjének. Nehéz eldönteni, mi volt benne mélyebb: *Lángoló magyarsága*, vagy csak az Isten előtt mélyen aláztos *katolikus hite*?

1942 nyarán jelent meg egy könyvem a háború utáni Magyarország reformprogramjaként. A megjelenés napján, a június 1-i könyvnapon külföldön voltam. Amikor hazatértem lakásamon várt Bárdossy levele, melyben közölte, hogy a könyvnapon elsőként közölt velte meg a könyvet, néhány nap alatt elolvasta, reformpolitikai törekvéseimmel (csékély eltéréssel) egyetért, sok sikert kíván a megvalósításhoz és a tárgyról még sokat szeretne albeszélgetni. Itt kezdődött az ismeretségünk, amely magyar és keresztény világnézeti barátsággá fejlődött három év alatt.

1945 nyarán, a Németországba menekült magyar antibolsevista politikusokkal együtt, az OSS Martin Himler csoportja őt is letartóztatta és a salzburgi fogházba zárta. Ott újból összekerültem vele. A napi 6—800 kalóriás ellátásunk folytán gyorsan lesoványodott, de lelkileg nem tört meg, mint ahogy déleceg testtartása sem változott meg. Ekkor mondta, hogy 1942 táján a Keresztény Ligában nyilvánosan kérdezték tőle: Mi lesz Magyarországgal a háború után? Német Gau? Mire Bárdossy ezt válaszolta: Azt nem hiszem, hogy Németország a békét is megnyeri, éppen ezért Magyarországból német Gau nem lehet. De ha a Német Birodalom a háborút elveszíti, akkor egészen bizonyos, hogy Szovjet Gau lesz belőle! Ehhez nekem a salzburgi fogház udvarán, a napi séta közben hozzá tette: *Baljóslatom most megvalósul!*

Budapestről a salzburgi fogházba átjött kommunista rendőrfőnök 1945 augusztusában néhányunkkal hangos filmen kívánta magát megörökíteni, ezért az USA Army OSS magyar főnöke Martin Himler sorjában elővezettetett egyik cellába, ahol Péter (Auspitz) Gábor (Benjamin) budapesti kommunista rendőrfőnök a filmoperatőrökkel bennünket várt, a következőket: Bárdossyt, Imrédyt, Satójayt, Szálásit (a négy miniszterelnököt), Jaross bel-

ügyminisztert, Baky és Endre államtitkárokat, Hain Pétert, a magyar politikai rendőrség főnökét és engem. Amikor Bárdossy kijött a hangosfilmmezésről a cellából, figyelmeztetett, hogy úgy mo-solyogjak, mint ő tette, minthogy Magyarországon a mozikban be-fogják mutatni viselkedésünket a közönségnek. Bárdossyt az első repülőgépszállítmánnyal vitték Budapestre, a politikai rendőrség pincéjébe, onnan pedig a budapesti ügyészség fogházába. Engem a harmadik repülőgéppel szállítottak haza. Így Bárdossyval a buda-pesti ügyészség fogházának udvarán találkoztam néhány nap múlva, a napi rövid séta alatt. Ezen kívül vasárnap reggel a katolikus szentmisén a folyosón jöttünk össze. Az ő perében mondtak ki először halálos ítéletet.

Bárdossy a kivégzése előtti napokban is ugyanolyan nyugodtan, méltóságteljesen vett részt a napi sétán, mint ahogy miniszterelnök korában viselkedett. Előre megmondta: *„Kegyelmet nem fogok kérni, mert úgylis kivégeznek. A Jugoszlávia magyarlakta területé-nek honvédségünk által történt megszállásáért, valamint a Szovjet elleni hadüzenetért a történelem előtt vállalom a felelősséget, pedig nem én döntöttem így, hanem a kormányzó. Horthy. De miért hárti-tsam át a felelősséget reá, aki Németországban szabadon él. Hisz akkor még őt is kiadhatják kivégzésre. Ha elfogadtam tőle a kül-ügyminiszterséget, akkor most kötelességem a jogi felelősséget is vállalni. A honvédségnek az ezeréves történelmi határaink egyré-széig (a Bánát kivételével a Délvidék) előnyomulása ezeréves tör-ténelmi jogunkon alapult. A Szovjet elleni háborúval pedig nem-esak nemzetünknek, de az egész keresztény kultúrának védelmét vállaltuk. Ha a materialista és állkeresztény Nyugat elárult bennün-kef és Moszkva budapesti söpredékbérenceinek kiszolgáltatót ben-nünket, akkor ugyanolyan keresztény vértanú öntudattal kell ki-lépnünk Moszkva budapesti cirkuszának arénájára ad bestias, mint Rómában a kereszténység nagy vértanúi tették. Csak a mi vértanúságunkból fog tudni mindennél fontosabb erkölcsi tőkét meríteni a magyar nemzet akkor, amikor ez a sátáni világpolitikai konstelláció eltűnik.”*

Bárdossy volt az első az USA által Moszkva budapesti béren-ceinek kiadott antibolsevisták közül, akit kivégeztek. Míg mi zár-káinkban 10—15-ösével be voltunk zárva, az alatt őt lekísérték az udvarra a kivégzésre. Budapest minden söpredéke megjelent a ki-végzésnél, többen azok is, akik most New Yorkban a Free Europe Radio pénzéből tovább politizálnak és magukat a magyar nép ve-zetőinek hazudják. Bárdossy nyugodtan viselkedett, megvetéssel

nézte a halálát üvöltöző legalja csöcselöket és kivégzése előtt hársányan mondta, kezét imára fogva: *Istenem, mentsd meg nemzetemet ettől a söpredéktől!* Ezen szavak elhangzása után a söpredék még erősebben üvöltözött, nehogy esetleg további búcsúszavát hallani lehessen. Eldördült a sortűz és Bárdossy, mint a magyarság és kereszténység egyik nagy vértanúja esett össze holtan.

S Z T Ó J A Y D Ö M E

A német hadseregnek 1944 március 19-én Magyarországra történt bevonulása után a magyar államvezetés a legsúlyosabb válságba jutott. Horthy kormányzó lemondása esetében olyan kormány került volna hatalomra, amely Magyarországon akkor hatalmon volt társadalmi réteg érdekeit erősen alááshatta volna. Ezért a kormányzó vezetésével megtartott koronatanácson arra az elhatározásra jutott az államvezetés, hogy Horthy nevezzen ki oly kormányt, amelyet a megszálló német haderő *éppen hogy megtűri*, de viszont lojális a kormányzóhoz és a háború további fordulataiban az államérdekeknek megfelelően felhasználható.

Amikor március 19-én délelőtt Horthy a Hitler főhadiszállásáról a Turán vonattal hazajött, súlyos szívbaja miatt a Bécs melletti Semmeringen egy szanatóriumban magát gyógyíttató berlini magyar követ, Sztójay az elinduló udvari vonat előtt Horthynál jelentkezett és elbúcsúzott, abban a feltevésben, hogy a kormányzó megengedi súlyos szívbajának továbbkezelését a Semmeringen. Azonban Horthy arra utasította Sztójajt, hogy szálljon fel az udvari vonatra és jöjjön vele Budapestre. Így került Sztójay Budapestre. Így került Budapestre 1919-ben is...

Sztójay az Osztrák-Magyar Monarchia vezérkara 2. osztályának egyik kipróbált és megbecsült vezérkari századosa volt, amikor a monarchia összeomlott. Sztójajt délszláv származása Belgrád felé húzta, magyarországi szép emlékei pedig Budapestre. Ezért egyszerre kérte az új Jugoszláviától is és az első kommunista uralkomból kigázolt Magyarországtól is a hadsereg vezérkarába való felvételét. Budapestről hamarabb kapott választ, ezért a magyar

királyi honvéd vezérkarba került, ahol rövid idő alatt a 2. osztály vezetője lett (ezen beosztásában öt többször felváltó társa: Ruszkay Jenő volt). Sztójay a vezérkARBól Berlinbe került *katonai attachénak*, majd Kánya utódként Horthy berlini magyar követé nevezte ki abban a reményben, hogy Sztójay Hitler és társai körében ugyanolyan bizalmat fog szerezni a magyar állam javára, mint amilyen bizalomkeltő volt addig a német katonai vezetés körében is. *Ugyanilyen* megfontolással lett miniszterelnök.

Sztójay maga könnyezvemondotta el nekem 1945 decemberében, a fogházban, hogy 1944 március 20-án órákig kérlette Horthyt arra, hogy *mást* bizzon meg a miniszterelnökséggel. *Hivatkozott* elsősorban súlyos betegségére (négy hónapos miniszterelnökségének nagyrészt valóban a budapesti városmajori kórházban fekve töltötte). Hivatkozott arra, hogy a magyar belpolitikához semmit sem ért, senkit sem ismer. Horthy viszont kettőre hivatkozott: Olyan miniszterelnökre van szüksége, akit Hitler körében is tisztelnek, de amellett *Horthy* iránt teljesen lojális. Másrészt Horthy hivatkozott arra, hogy Sztójay altábornagy, tehát engedelmességgel tartozik. Így lett Sztójay négy hónapra Magyarország miniszterelnöke. Néha a minisztertanácsra még elment, de legtöbbször a minisztertanácsokon is a rangidős miniszter, Reményi-Schneller pénzügyminiszter elnökölt és Sztójajnak csak a városmajori kórházban referált.

Sztójay ezen időben már egyáltalában nem volt katonás külsejű, beteg, szívbajos ember volt, aki botra támaszkodva vonszolta magát. Kitűnő volt a m. kir. honvédvezérkar 2-ik osztálya élén. Kitűnő volt berlini katonai attachénak is. De már követnek sem való volt, mert aprólékos, *analitikus* gondolkodási módszerével mindig elveszett a gyűjtött politikai adatok tömegében; a nagyvonalú és szintetikus összefoglalás iránt képessége nem volt. Követjelentéseit végig olvastam. Többnyire 30—40 oldalas helyzetlemezések, nagyobb konkluziók nélkül. Azonban *abszolút becsületességével és szerény, kedves modorával* hamar tudott maga iránt *bizalmat* kelteni. Ezért tartotta Horthy sokáig Sztójajt Berlinben követnek és ezért tette meg legalább névleges miniszterelnöknek.

Sztójay a Magyarországot megszálló Szovjet Haderő elől szintén Németországba ment, ahol az USA Army OSS magyar csoportjának vezetője, Martin Himler őt is letartóztatta és őt is kiadta Moszkva budapesti ügynökeinek. Az első repülőgéppel került Budapestre. Én a harmadikkal. A budapesti ügyészség fogházában kerültünk össze közös zárkába. Perének egész főtárgyalása alatt együtt voltam vele. Végig apolitikusan viselkedett. Hitt abban, hogy

a csücselékből összeválogatott bírák igazságosak és nem ítélik el a nyugdíjából eltengeti kevés idejét, mivel szívhajával úgysem sokáig maradt volna életben. Csak a halálos ítélet kihirdetése után erősítette fel magát. Azt mondta, hogy örvend annak, hogy 1919 őszén nem a belgrádi vezérkarba került, hanem Budapestre, mert most magyar vértanúként halhat meg. „Katonának legszebb halál a golyó! Most megkapom!” — mondta — a kivégzésre elindulásakor. „*Eljén a Haza!*” felkiáltással esett össze holtan az a Sztójay, aki kizárólag hadura iránti lojalitásból vállalta a névleges miniszterelnökséget.

DR. HÓMAN BÁLINT

Hóman tudósból lett politikus. Az Árpád-báti magyar királyok korának gazdaság- és társadalomtörténészeként a budapesti tudományegyetem filozófiai fakultásán fiatalon lett az 1926 előtti magyar történelem tanára, nemsokára a Magyar Nemzeti Múzeum főigazgatója. Gömbös Gyula honvédelmi miniszternek közelebbi barátja volt és egy évig majdnem minden este a Gömbös lakásán őt előkészítette az államférfiúi történelmi ismeretekre. Így természetes, hogy Gömbös miniszterelnöki kinevezésekor őt vette be kormányába magyar vallás- és közoktatásügyi miniszternek.

Hóman több, mint tíz évig volt közoktatásügyi miniszter, mert Gömbös halála után, Darányi miniszterelnök közeli rokona volt, de a további kormányelnökök is nélkülözhetetlenek tartották. Csak rövid ideig váltotta fel gróf Teleki. Hóman minisztersége alatt az egyre szűkített költségvetési keretek között is folytatta nagy elődjének, Klebelsbergnek nagyszabású kulturpolitikáját és ennek során különösen a tanügyi közigazgatás racionalizálása terén ért el nagyobb sikereket.

A magyar történelem legszebb századai ba beágyazott történelmi műveltsége egész politikai szemléletére befolyással volt. Hitt abban, hogy Magyarország nagyságát és kontinentális történelmi szerepét a keresztény kultúrába való teljes beilleszkedésnek köszönhetné és az volt a meggyőződése, hogy a történelmi Magyarország restitúálása a Német Birodalom aktív támogatása nélkül nem lehet-

séges. Ezért volt őszinte németbarát, de soha sem volt nemzetiszocialista. Mint közoktatásügyi miniszter elsősorban a katolikus egyház iskoláit hatalmas pénzüsszegekkel támogatta, dacára annak, hogy ezen időben a magyar katolikus főpapi karnak még körülbelül egymillió hold földje volt közoktatásügyi célokra de már történelmi anakronizmusként. Horthy kormányzó református lévén, katolikus egyházi jellegű reprezentatív feladatokra többnyire Hómant küldötte képviselőjében és így sokszor volt rangsorolva államfői szertartásokra. Hatalmas természetével is mindenhol kimagaslott.

De minden körülmény között *elsősorban tudós maradt*. Magán-társaságban hamar siklott át a magyar történelemre és az Árpád-kor történetének legapróbb részleteiről kolosszális memoriájával élvezetesen tudott előadni. Sohasem volt büszke miniszterségére. De azt szívesen vette, hogy Európa sok egyeteme sorjában honoris causa doktorrá fogadta.

A német hadseregnek Magyarországra történt bevonulásakor Horthynak azt a tanácsot adta, hogy *mondjon le*, vagy legalább is ne nevezzen ki kormányt, mert valamilyen formában tiltakozni kell a megszállás ellen. Horthy azonban realpolitikussabb volt Hómannál és Sztójajt nevezte ki.

Hóman keresztény és nemzeti politikai multja miatt a szovjet haderő elől Németországba menekült. Martin Himler őt is elfogatta és a budapesti kommunista sőpredéknek „600 zsidó személyes legyilkolása” címén adta ki azt a Hómant, akinek soha a zsidósággal semmiféle surlódása nem volt.

Hómannal negyedszázadon keresztül voltam közelebbi barátságban. Azonos tudományos munkaterületünkön kívül egyazon keresztény világnézetünk és a magyarság iránti szeretetünk fűzött össze bennünket. De Hómann konzervatívabb s az én népibb, szocialista történetiszemléletem a politikai életben is elkülönített bennünket. Engem Martin Himlerék a harmadik repülőgéppel szállítottak budapesti kommunista barátaiknak, Hómant csak utánam két hónappal. De egyazon zárkába kerültünk.

Hóman évekig hitt abban, hogy életben marad. Részletes terveket gondolt át arra, hogy a bolsevizmusból való felszabadulás után velem együtt *egy új magyar történelmet ír* és egy másik nagy munkában velem együtt hitelesen feldolgozza a *bolsevizmus magyarországi történetét*. Jára korábban jelent meg Szekfi Gyula társszerzősége mellett Magyar Története, de társszerzője. Szekfi Moszkvában követséget vállalt abban az időben, amikor mi a börtönben voltunk. Éppen ezért azt tervezte, hogy a magyar történelmet annak

a két történésznek kell átdolgozni, akiket a bolsevisták bebörtönöztek.

Mély katolikus vallásos meggyőződése folytán az Egyházra soha sem panaszkodott. Csak a legborzalmasabb, hosszú éheztetés közben említette néha, hogy őt, aki a katolikus főpapi karnak anynyi millió pengőt harcolt ki vallásügyi miniszterként, Kelemen Krisztofton bencés abbas nulliuson kívül egy főpap sem látogatja meg és egy darab száraz kenyérrel sem könnyítenek sorsán. Amíg lehetett, egy tudós zsidó tanítványa küldözgetett be számára élelemcsomagot...

Amikor a kommunista vezetés árnyékában a politikai rendőrségen, a népiügyészségen és a legutolsó csőcselékből szervezett népbíróságokon alig lehetett látni mást, mint *kommunista zsidót*, akkor Hómant és engem egy zsidó egyetemi tanár és egy zsidó ideggyógyász orvosnő ügyészségi engedéllyel egy üres zárkába hívtak és ott kértek bennünket: Ne azonosítsuk az egész zsidósággal azt a *zsidó söpredéket*, amely abban az időben tobzódott az antibolsevisták kiírtásában, mert ők is megtagadnak velük minden közösséget.

Hóman a minden kínzásnál kegyetlenebb éheztetés következtében 1950-ben már testsúlyának *fele alá* soványodott és szíve elgyengült. Őt is *gyakran verték meg* a váci fegyház magánzárkaosztályán. Szervezete nem bírta tovább a szenvedést, de lelke derűs maradt. A váci fegyház kórházában a vele egyszobába került prímási titkár meggyóntatta, egy kenyérdarabkából transzsubstált oltáriszentséggel megáldoztatta. Azután Hóman beteg zárkatársaitól sorjában, tréfálkozva bocsánatot kért és kiszenvedett...

A kereszténység, a magyarság és a történelemtudomány vértanújaként halt meg.

DR. SZÁSZ LAJOS

Szász tehetséges szegény gyermekként előbb pénzügyőr lett, azután magánúton elvégezte a gimnáziumot, az egyetemet, *doctor utriusque juris* lett, pénzügyi fogalmazó, majd a pénzügyminisztérium ranglétrájának minden fokán áthaladva hosszabb ideig pénz-

ügyi államtitkár, majd többféle gazdasági tárca minisztere és a budapesti egyetemen a pénzügytan tanára lett. Mint ahogy megjelenésében a *szerénység a határozottsággal* párosult, úgy egész lénye ezt a két tulajdonságot sugározta ki. Határtalan szorgalom, gazdaságpolitikai szaktudás, gyors és helyes ítélőképesség jellemezték. Mikor már évek óta miniszter volt, közeli barátai nem tudták megérteni, mire költi miniszteri fizetését, mert családjával együtt tovább is kispolgári puritán életstílusban maradt.

Horthy kormányzóhoz föltétlenül hű volt. De mikor a katonai helyzet miatt a Szovjettel való reálpolitikai megalkuvás gondolata felmerült, akkor a parlament keresztény világnézetű többségi pártjainak egy nagy koalícióban, a *Nemzeti Szövetségben* egyesülését és a háború végigharcolását legerősebben ő szorgalmazta.

Ő is Nyugatra ment, őt is kiadta az OSS a budapesti kommunistáknak. Őt is halálra ítélték. A halálos ítélet zárkámiban érte. *Büszke volt rá*. Semmit sem bánt meg. Bizott abban, hogy a történelem azokat fogja igazolni, akik a bolsevizmussal való megalkuvást *becstelennek* tartották és akik deákferenci módon hittek a magyarság *passzív rezisztenciájának* újabb sikerében.

Kivégzése előtti vasárnap a börtönben meglátogatott bennünket Ravasz László református püspök, a magyar Református Konventnek akkori vezetője. Megható volt, amikor sorjában megölelt bennünket és könnyezve búcsúzott el a magyar református egyház *két főgondnokától*: Szász Lajostól és Tasnádi Nagy Andrástól...

Szász a magyarság és a kálvinizmus közös vértanúja.

DR. JAROSS ANDOR

Az első világháború után a masaryk-benesi csalások eredményeként Csehszlovákiába elszakított magyarság három vezetője *egyikeként* küzdött a prágai parlamentben a felvidéki magyarságért Jaross. A Csehszlovák bábállam 1938-iki szétesése alkalmával a felvidéki magyarság minisztereként a budapesti kormányba került. Ez időben Imrédy miniszterelnökkel egész életre szóló barátságot kötött. A háborúban a harctérre is együtt mentek. Amikor Magyar-

országot a német haderő megszállotta, Horthy Jarost kérte fel a beteg Sztójay kormányában a belügyminiszterségre, miután a Sztójay kormányt aktív támogató Imrédy pártjának azon vezetői közé tartozott, akiben Horthy is és Imrédy is egyaránt bízott. Jarossal akkor már három éve politikai barátságban voltam és ezért engem kért fel a politikai államtitkárságra, amelyet a katonai helyzet miatt nem vállaltam s akit ajánlottam, elfogadta; 1946-ban ki is végezték.

Jaross belügyminisztersége alatt Magyarországról az SS sok zsidót deportált. Ezért vonták felelősségre. A valóság az, hogy Jarosznak a zsidósággal még a csehszlovákiai magyarság politikai vezetésének korszakából *kitűnő kapcsolatai* voltak s mikor felvidéki miniszter lett, több ezer felvidéki zsidó az ő aláírásával ellátott mentesítő oklevelet tette fel üzletének, vagy irodájának falára díszrámában. Ha Horthy bizalmából nem Jaross vállalta volna 1944 március 21-én a belügyminiszterséget, akkor a magyarországi zsidóságnak *sokkal több* áldozatba került volna...

De az USA OSS-e, illetőleg Martin Himler őt is kiadta a budapesti szovjetbérenceknek és őt is halálra ítélték „600.000 zsidó meggyilkolásáért” (jóllehet a Magyar Statisztikai Hivatal hivatalos becslése szerint is 1946-ban, Jaross kivégzésének évében, 120.000 magyarországi zsidó hiányzott...). Az is természetes, hogy Jaross ugyanúgy nem nyúlt egyetlen zsidóhoz sem, mint ahogy Hóman álmában sem gyilkolt zsidókat...

Jarossal kivégzése hetében olyan kedvező helyzetbe kerültem, hogy ugyanazon szalmazsákon csak ketten feküdtünk (azelőtt és később is többnyire három antibolsevistát zsúfoltak egy szalmazsákra). Jaross napokig várta a kivégzését. Ahányszor kinyílt a cella vasajtaja, mindig mosolygott és kérdezte: „Reám került a sor?” Kivégzése előtt három levelet adott át papjának és csak azt kérte tőlünk, hogy a *felvidéki magyarság sorsáért* folytassuk az ő küzdelmét...

A célozni sem tudó (vagy nem akaró) pribékek úgy lötték le, hogy még hosszú ideig fetrengett a földön és vizet kért...

A Csehszlovákiába visszacsatolt magyarság vértanújaként halt meg...

R Á T Z J E N Ő

Tüneményes katonai tehetség, egész életét végigkísérő passzivitással. Soha sem akart semmi lenni. *A tehetség toltta előre*, akaratlanul. Határozott katonás megjelenése, markáns arcéle egészen *mást* takart, mint aminek ismerték. Az osztrák-magyar vezérkarból került át őrnagyként a honvédségbe. A magyar honvéd vezérkar új bölcsőjének, a Hadi Akadémiának első stratégia tanára, azután parancsnoka, a honvédvezérkar „*atyja*”, azután vezérkari főnök, honvédelmi miniszter. Sohasem akart politikus lenni, miniszter sem. Inkább azért tették miniszterré, hogy eltávolítsák a vezérkar éléről, mert a vezérkarban, nagyrészt tanítványai körében, túlságosan, sőt veszedelmesen népszerű volt. A Sztójay kormányban papiron miniszterelnökhelyettes volt, de passzivitásának megfelelően hamar lemondott.

Öt éves barátság után kerültem vele össze egyazon zárkába, miután Martin Himlerék OSS-e őt is kiadta a budapesti szovjetbérenceknek. Amíg még eleinte imakönyvet szabad volt tartani, a kis, közös zárka fellebbentette mindenkiről az addig takargatott valót. Rátzét is. Fatalista törökülésbe helyezkedve minden nap végig imádkozta a *Missale Romanum* latin szövegét az aznapi variációkkal, legszívesebben egyházzenei kérdésekről beszélt s bár semmit sem bánt meg, mégis néha azt mondta, jobb lett volna teológusnak maradnia, mert az a pálya lelkéhez a *legközelebb áll*.

Tudta, hogy 2 stratégiai munkámon kívül 9 hadtörténelmi munkám jelent meg (közülük egy a francia, másik az olasz Tud. Akadémia által kitüntette) ezért csak azt kívánta, hogy ha életbe maradok, szervezzem meg a *magyar hadtörténetészek* munkaközösségét, mert szerinte jó magyar stratégák csak akkor lesznek, ha a magyar hadtörténetírás kitűnő művekkel ad a magyar tisztikarnak stratégiai alapot. Hitt a bolsevizmus összeomlásában, Európa kontinentális integrálódásában, de hitt abban is, hogy a magyarságnak a jövőben sem szűnik meg Európavédő történelmi szerepe mindig újabb keleti támadással szemben.

Rátz a váci fegyházban pusztult el. Azon években, 1950—51-ben módszeresen éhezettek bennünket. Én is testsúlyomnak 54%-át vesztettem. Rátz is már csak csont és bőr volt, akár csak Tasnádi Nagy András, az utolsó magyar törvényes képviselőház elnöke. Alig tudtunk a rövid napi sétán vándorogni az általános gyengeségtől. Mégis hátratett kezekkel, nagyon mélyen lehajtott fejjel és

poroszstílusú diszléppel kellett sétálni, a legaljasabban csúfolódó ÁVH örök között. Akinél valami hibát találtak (feje nem lógott le elég mélyen, vagy nem verte elég keményen a földre a bakancsát), azt beküldték az udvarról a folyosóra. Ott pedig két ör mással sem foglalkozott, mint a beküldötteket agyba-főbe verte, míg arcuk kék foltos lett és többnyire orruk, szájuk vérezni kezdett. Viszont az örök aszerint találtak hibát, hogy *ki mi volt*. Ez volt az oka annak, hogy míg reám átlag 2–3 hetenként került a sor, addig Rátzot legalább hetenként séta közben úgy összeverték, hogy a következő hétig a nyomok soha sem tűntek el. Hasonló sorsa volt Tasnádi Nagy András képviselőházi elnöknek, református főgondnoknak és dr. Matolcsy Mátyásnak, aki egész életét a szegényparasztokért vívott harcban töltötte.

Rátz az éheztetést és sok verést hősi lélekkel bírta. De szervezete nem. 1952 első napjaiban „házmunkás” rabtársunktól tudtuk meg, hogy őt is a jeltelen sirok egyikébe hantolták el.

Földünk minden tájára diasporált magyar vezérkar tisztjei Rátzban vértanú mesterük emlékét őrzik, ezen kívül a katolikus egyháznak egy papi buzgalmú hitéletet élt vértanúja.

S Z O M B A T H E L Y I F E R E N C

Vezérnek született. Megjelenése, villámgyors felfogása, határozott modora, kitűnő ítélőképessége, sokoldalúsága; mind prestige-nek kellékei. Szegény iparos gyermekből lett az osztrák-magyar vezérkar századosa s a magyar honvédevezérkar vezérezredes főnöke.

Hatalmi akarattal tört előre a pályáján. De mikor Kassán a VIII. hadtest altábornagy-parancsnokaként nagy fogadást adott és látta a sok előkelő vendéget, egyedül visszavonult egy ablakmélyedésbe, és — mint halála előtt mondotta nekem — figyelmeztette magát: „Feri elég volt ennyi, ne tovább, mindent elértél!” De akkor már a magyar honvédtábornoki karban olyan felfelé ívelőben volt, hogy akarata ellenére ő lett a vezérkar főnöke, éppen a második világháborúban.

Az asszimiláltak természetének megfelelően *harcosabb magyar* volt, mint a született magyar. Szegény kispolgári származását soha

sem tagadta. Mindig a néppel érzett. *Katolikus hitbuzgalma* pedig talán magyarságánál is lángolóbb volt. Minden este végig imádkozta a rózsafüzért.

A zsidókérdésben teljesen liberális volt, sok vezető zsidó barátal. Ezért még a csúrho magyar álnépbírószág sem tudott ezen a címen ítéletre alkalmas motívumot találni.

1942-ben vette fel velem a kapcsolatot és azóta majdnem minden héten kívánt találkozni velem, hogy a honvédségről szerzett — többnyire igen kellemetlen értesüléseimet — vele közöljem. Az utolsó magasabb parancsnoki megbeszélésén, amelyet a budapesti városparancsnokság épületében 1944 februárban tartott, az én tájékoztatómat olvasta fel a honvédség döbbenetes állapotának jellemzésére. Természetesen a bolsevista megszállás előtt ő is Németországba ment és Himler Martinék OSS-e őt is kiadta a bolsevistáknak. Ekkor a Gyűjtőfogházban újból összekerültünk és egyazon zárkában voltunk, amíg Jugoszláviának kiadták kivégzésre...

Együttlétünk alatt is ugyanolyan nyugodtan viselkedett, mint mindig. Az összes politikai foglyok közül egyedül ő járt mezitláb, mint régi kneipoló és mindenben szerényen viselkedett. Aki korábban nem ismerte, nem gondolt arra, hogy vezérkari főnök volt. Vasárnaponként buzgó imádkozással hallgatott szentmisét. Egy alkalommal olyan kommunistabarát eltévelyedett katolikus pap mondott szentmisét a fogház nagy kápolnájában, aki szentbeszédét a politikai foglyok szidalmazásával kezdte. „Nehéz feladat számomra ennyi gonosztevő gyilkos előtt beszélni”: mondotta az Úr megtévedt szolgája azoknak, akiket Martin Himler és társa Péter Gábor a legnagyobb gonddal válogattak össze a *magyarság etikai színe-javából és az antibolsevisták közül is a legnagyobbakból*. A politikai foglyok egyszerre köhögni kezdtek és addig köhögtek, míg az alávaló pap megunta, az éppen nem szent beszédét hirtelen befejezte. A szentmise után feljelentett bennünket a kommunista fogházparancsnoknak s kérte a megbüntetésünket. Szombathelyi mellett volt a kápolnában. Ő is köhögött velünk, míg a szót a papba fojtottuk. Azután pedig letérdelt s felém fordulva ezt mondotta: „Most pedig ajánljuk fel ezt a misét kettőre: bocsássa meg az Isten ezen méltatlan szolgájának ezt a nagy bűnét; ennek a sok érdemes politikai foglynak lelkéből pedig húzza ki a tövist, hogy miatta ne az Egyházat szidják...” Azután pedig végig imádkozta az olvasót, rózsafüzért és a szentmise végén könnyezve énekelte a magyar nép ősi Máriaénekét: a Boldogasszony Anyánk-at...

A vele együtt töltött hónapok végén már szóba került az, hogy Jugoszlávia kikéri és esetleg ki is adják. Ekkor mondta el az újvidéki esetet következőleg:

Az 1941 tavaszán újra megszállott magyar Bácskában évek során át a titóista partizánok már annyira urai lettek a helyzetnek, hogy éjjel a magyar rendőrség és csendőrség teljesen tehetetenné vált velük szemben. Ekkor Keresztes Fischer Ferenc belügyminiszter, — hogy a rendcsinálásért a felelősséget magáról elhárítsa — Horthy kormányzónak előterjesztést tett vegyes katonai-rendőri-csendőri karhatalommal való rendcsinálásra. Horthy ekkor magához hívatta Szombathelyit, aki egyszemélyben vezérkari főnök és főparancsnok volt és utasította, azonnal adjon parancsot a területileg illetékes szegedi hadtestparancsnoknak, Feketehalmy-Czeider altábornagynak karhatalom alakítására és az egész Bácska erélyes megtisztítására. Szombathelyi a parancsot azonnal leadta Hughesen Szegedre, Feketehalmy-Czeider altábornagy pedig továbbította Újvidékre, Grassy hadosztályparancsnoknak. A parancsot 1941 december vége és 1942 január legeleje között az egész Bácskában végrehajtották. Északról kezdték, szoros csatárláncban az átfésülést, s a végén a partizánok *Újvidékre szorultak össze*. Akkor már az átfésülésben résztvevő honvédek, rendőrök és csendőrök *sok veszteséget szenvedtek*, el voltak keseredve tehetetlen dühükben, elég sok részeg is volt és ilyen előzmények után Újvidéken egyazon éjjel, házról-házra járva, a kiadott névsor szerint összeszedtek mintegy 1200 partizánt és partizángyanús személyt és részben az utcán lövöldözték le őket, részben a Duna partján és a jégen csinált lékeken leüszttették a halottakat. A halottak között volt szerb, zsidó, magyar, nemzetiszocialista magyar, német, Volksbund-tag német egyaránt. A végrehajtásban részt vett egy tizennéhány nyelven beszélő, jogi doktor csendőr százados is, Zöldy Márton, akinek apját 1919-ben a kommunisták meggyilkolták és azóta ő is mindent elkövetett a kommunisták üldözésére. Most éppen jó alkalom kínálkozott számára is, a többivel ellentétben, józan állapotban.

Szombathelyi a kormányzói parancs végrehajtásának *médját* semmiesetre sem helyeselte, de teljesen *való* jelentést tett Horthy kormányzónak. Horthy megelégedését nyilvánította és elrendelte Szombathelyinek, hogy a tisztoztatásban résztvevő parancsnokokat terjessze fel *kitüntetésre*. A nagyszámú kitüntetéssel az ügy lezártnak volt tekintve. Azonban a Bácska magyar törvényhozási képviselője, Popovics szerb vérei iránti szolidaritásból magánnyomozást indított az áldozatok nevei után és az adatokat mindig ajánlott le-

vélben küldötte Budapestre Zsilinszky Endre országgyűlési képviselőnek azon kéréssel, hogy *egy bizonyos képviselőten* keresztül juttassa Rómába, abonnan megkapják a nyugati szövetségesek. Popovics és Zsilinszky levelezését a honvédvezérkar 2. osztálya titokban fotókopizálta, ezt mindig Játtá Szombathelyi (és én is), de a kellemetlen ügynek külföldre leleplezésének megakadályozására nem tett semmit. Ilyen előzmények után 1943 novemberben Magyarország egyik rendkívüli követe azt jelentette, hogy az angolszász hatalmakkal folyó titkos tárgyalásai holtpontra jutottak és nem is fognak a lehetőségek jevülni, míg az újvidéki megtorlás nincs *megtörölva*.

Emiatt Horthy kormányzó *újából* magához hívatta Szombathelyit és utasította az újvidéki ügyben felelős és ki is tüntetett parancsnokok ellen külön honvédbírósággal rendezzen egy *kirakatpert* a nyugati hatalmak bizonyos mögötteseinek megnyugtatására, de a parancsot végrehajtott derék tiszteknek azért komoly bajuk ne legyen. Szombathelyi Kiss János altábornagyot bízta meg a különbíróóság vezetésével, aki a vádlottakkal nem közölte, hogy még a halálos ítéletek is csak látszólagosak lesznek és kizárólag az államrezon diplomáciai érdekeit szolgálják. Erre Albrecht főherceg segítségével Feketehalmy-Czeidner altábornagy, Grassy tábornok, Zöldy Márton százados és még néhányan átmensküftek Németországba, a német hadsereg bevonulásáig ott is maradtak, s mikor haza jöttek, s Kiss János altábornagyról kiderült a szovjet haderővel való katonai összeesküvése, emiatt kivégezték. Szombathelyit azonban ekkor már régen elmozdították a vezérkari főnökségtől. Ellenben Titó hadseregének a Bácskába való bevonulásakor az újvidéki eset megtorlása címén legalább *30.000 magyart mészároltak le* és velük együtt Popovicsot is felakasztották, mint magyarbarátot... Jugoszlávia kérte az újvidéki eset miatt Horthynak, Szombathelyinek, Feketehalmy-Czeidernek, Grassyknak és Zöldy Mártonnak kiadatását.

Ekkor mondta nekem Szombathelyi, hogy ő a kormányzótól kapott parancs továbbításáért úgy vállalja a felelősséget, mintha tőle származott volna, hiszen ha Horthyra kiterjeszti, akkor az USA OSS-e még őt is kiadja. Eppen ezért Szombathelyit a végrehajtásban résztvevő parancsnokokkal együtt 1946 őszén Újvidékre szállították, ahol valamennyit kivégezték, őt is. Az újvidéki ügy miatt kivégezték kétségtelenül felelősek a kormányzói parancs végrehajtásakor elkövetett *titkapásokért*, de magáért a parancsért *nem*. Es nem is képzelhető el olyan államvezető, aki háború alatt megtürné saját felségterületén idegen partizánok tevékenységét.

Szombathelyi nemcsak vezérkari főnök, de *katonapolitikus* is volt. Ezért az volt az elve, hogy míg a hadsereg az ellenséggel harcol, azalatt a vezérnek az ellenséggel kapcsolatban kell maradni és kipróbálni azt a legalkalmasabb pillanatot, amikor minimális áldozatok árán meg lehet vele egyezni. Ezért alig tudta a kormányzón kívül *néhány ember*, hogy Szombathelyi a háború alatt titkos kapcsolatot tartott az ukrán nacionalistáktól kezdve a vichyi kormányon és Mihajlovics Draga szerb királypárti partizánokon keresztül az angol főhadiszállásig minden katonai tényezővel, amelyet csak el tudott érni. Ezért az *angol vezérkar* egy alezredest küldött ki budapesti tárgyalására, s az meg is mentette az életét. De a Kreml budapesti bérénceinek *ez nem volt elég*, ezért kiadták Belgrádnak abban a biztos tudatban, hogy *ott kivégzik*. Így osztozott Szombathelyi a bolsevizmus ellen küzdött Kwaternik marsall és Mihajlovics Draga sorsában . . .

Szombathelyi kiadatása előtti napokban egyre jobban bizonyította, hogy a magyar nemzetet semmi féle földi hatalom nem tudja a sátán karmaiból kiszabadítani. A Szovjet és budapesti béréncei, kollaboránsai *összejátszanak* az USA szerveivel, ezért adta ki az OSS a legismertebb antiholsevistákat is a Kreml budapesti cirkuszigazgatójának, hadd pusztítsa el őket. Szombathelyi csak *egy lehetőséget* látott a magyar nép számára: *ha az Istennel köt segélynyújtási egyezményt*. Ezért ajánlotta az állandó imát a magyar jövőért és naponként egy rózsafüzér elimádkozását a Sátán *mindkét* birodalmából való felszabadulásért.

Szombathelyi nemcsak a magyarság vértanúja, hanem minden Máriatisztelő keresztény is vértanújának tekintheti. Vajha a Szombathelyi által tervezett automatikus segélynyújtási egyezmény *hatályba lépne* . . .

J Á N Y G U S Z T Á V

A 2-ik honvéd hadsereg parancsnokaként vezérezredesi rangban küzdött a Szovjet ellen.

1918 óta ismertem. A székely hadosztály vezérkari tisztje volt, amelyben akkor előbb zászlóaljsegédtiszt, azután zászlóaljparancsnok voltam. Amikor Jány fogságba került Brassóban, néha édes-

anyám, a székely foglyok gondozója, egyik barátnőjét bemutatta neki. Az ismeretéből halálig tartó boldog házasság lett.

Amikor Jány hadseregével a keleti határra indult, nekem azt mondotta, hogy két világhatalom (a német és orosz) harcába való beavatkozásért egy kis nemzet *csak rosszul járhat*. Igaza lett. De Magyarország a népek történelmi országútján van, ezért *semleges sohasem lehet*.

Jány nem élt a nép között. Minden politikától távol álló katona volt. Éppen ezért, amikor a voronyezsi szovjet áttörésre hadserege összeomlott, nem értette meg az összeomlás *mély*, évtizedekre visszavevethető reakciós *politikai okait*. A világ különböző nemzetének hadvezérei Clausewitztól éppen csak azt nem tanulták meg, hogy a hadászati sikerekhez a háborúban résztvevő *nép lelkesége, áldozatkészsége nélkülözhetetlen*. Már pedig ami Magyarországon 1944-ig volt, az a népet nem tudta az államérdekkel *azonosítani*. A voronyezsi katasztrófának ez volt a legbelsőbb rugója, de Jány nem értette meg. Ő csak egy olyan bosszús hadparancsot adott ki, amely csak egyoldalú katonai szempontból volt érthető. Viszont mikor Jány vezérezredes Nyugatról a biztos kivégzésre önként hazatért, akkor Jány a következő álláspontra helyezkedett (ahogy nekem elmondta): „Engem úgy is kivégeznek. Eletonnal akarom *megváltani* hadtesthadosztály-, dandár- ezredparancsnokaimat. Hiszem, hogyha mindenért vállalom a felelősséget, akkor alparancsnokaimat *mentesítem* a további igazságtalan bűnvádi üldözéstől és kivégzésektől”.

Jány azonban *tévedett*. Ebben sem értette meg a bolsevizmust és igazságtalan igazságszolgáltatási rendszerét.

Jány a bolsevizmus ellen küzdött Európa egyik hadvezér vértanújaként nyugodtan, méltóságteljesen halt meg. De azért alparancsnokait nem sikerült mentesíteni: *usokai* is sorjában kivégezték.

R U S Z K A Y J E N Ö

Vezérnek született, de kicsi volt számára a magyar hadsereg. Nagyobb kvalitásait érezte is, de vállalta a magyar sorsot. Az I. világháborúban már vezérkari százados. Przemysl kapitulálásakor kerül orosz fogságba, ahonnan bravúrosan megszökik, hogy tovább

harcolhasson. Az osztrák-magyar vezérkar 2. osztályának tisztjeként a német *Canarissal* (Hitler alatt az Abwehr vezetőjével, akit 1945-ben kivégeztek) együtt offenzív feladatot végzett Itália ellen. (Később az olasz király fényképével tüntette ki.) A magyar szovjet 1919-es működése alatt Szegeden Horthyhoz csatlakozott és ezen időtől kezdve mindaddig, míg Keresztes-Fischer Lajos félre nem szorította, Horthynak legbizalmasabb katonai tanácsosa. Többnyire a vezérkar 2. osztályát vezette (Sztójayval felváltva), vagy kiküldte magát a legnehezebb katonai helyekre katonai attachénak. Így ment *Wrangel* hadseregéhez, a Krimre és részt vett a Szovjet elleni harcban a Fekete-tenger jegén való menekülésig. *Szófiai* attaché-beosztását is elsősorban a Szovjet elleni nagy felderítésre fordította. Repülőgépen járta Európát minden alkalommal, ahol a Szovjettel szemben valamilyen katonai állásfoglalás történt. Ez a szüntelen aktivitású antibolsevista multja, s *Canarissal* való régi barátsága sodorta Berlinbe, *Himlerek* is. Horthyval 1940-ben elvi nézeteltérése támadt, ezért lemondott altábornagyi rangjáról és nyíltan a bolsevistaellenes politikai erők szervezésére fordította minden idejét, erejét. 1944 végén rehabilitáltak vezérezredest, de beosztást éppen az utolsó havi harcok alatt nem kapott. Himler meghívására a német főhadiszállásra ment, ahol a keleti front védelmében tanácsait a legváltásosabb összeomlás hónapjaiban vették igénybe. A végén sikerült három fiatal magyar hadosztályt szerveznie és azok élén Itália felé menetelt, hogy az angol hadvezetőség rendelkezésére bocsássa, de az USA OSS-e elfogta és Martin Himler kiadta, mert *ilyen veszélyes antibolsevista vezérezredest nem lehet élvé hagyni.*

Sokevi barátság után a budapesti fogházban újból egy zárkába kerültem vele. A rettenetes éheztetés folytán a legtöbb politikai fogoly memóriája a minimálisra korlátozódott, de Ruzskay ezse akkor is szinte foszforeszkált és kolosszális memóriájával remekelt. Ilyen állapotban jött egy magasabb rangú USA tiszt a zárkánkba és mivel Ruzskay tudott a legtisztábban angolul beszélni, azért őt kérdezte meg: Látta, hogy Hitler elveszti a háborút? — kérdezte. — Sztalingrád óta sokszor gondoltam erre — mondá Ruzskay. — Akkor miért tartott ki mellettük az utolsó napig? kérdé. — Azért mert én 1917 óta *mindig azon az oldalon küszöttem*, amely szovjetellenes volt. És van fogalma Önnek a *bajtársi becsületről*? Ezen válasz után az USA törzstiszt szó nélkül távozott.

Ruzskay két botra támaszkodva, vánszorogva ment a kivégző helyre és a lelövésre sorakozó sintőreknek csak annyit mondott: *Fűük jól célozzatok! Éljen a Hazal*

Vele a Szovjet hadereje egyik legkitűnőbb ismerőjét és az antibolsevizmusnak egyik kinagasló tehetségű katonapolitikusát pusztították ki. Buzgó, de hitével soha sem hivatkozódó katolikus volt. Harcos magyar, mint a legtöbb asszimiláns. De mindenekfölött *európai* volt s ezért *lángoló antibolsevista.*

L Á S Z L Ó D E Z S Ó

Amikor már egész reménytelennek látszott a katonai helyzet és a Szovjet hadereje Magyarország határait átlépte, akkor vezérezredestként vette át a megmaradt 1. magyar hadsereg parancsnokságát, hogy legalább rendezett visszavonulással nehezítse az ellenség előnyomulását. Az élete nagy részét a honvédvezérkar hadművelti osztályán töltötte, amelynek sokáig vezetője volt. Estéit, éjjeleit pedig — *a Biblia mellett*, — amelynek bölcsességével soha sem tudott megelégedni az *ő Krisztusiszomjúhozó evangélikus lelke*. Visszavonulás folytán jutott Németországba, ahol az USA OSS-e letartóztatta és a többi nagy antibolsevistával együtt kiadta a budapesti kommunistáknak és a velük szövetkezett politikai csúrhének.

Lászlót előbb csak 10 évre ítélték, majd perújrafelvétellel halálra.

A protestáns istentisztelet volt egyetlen lehetőségünk, hogy a fogházban is utolsó vasárnapjáig találkozhassunk és bibliás öntudatunkat kölcsönösen erősítsük. Amikor köszönték vele másnap ki-végzését, visszament zárkájába, de hat fársától nem búcsúzott el, csak vig arccal lement a síralomházba, hogy ne okozzon nekik szomorú, nyugtalan éjjelt. A síralomházban őt őrző ÁVH-s őrmester (aki többünket sokszor kínozta, vert) kommunista antitheizmusának megfelelően László vezérezredest gúnyolta mondván: „Látja nincs Isten, hiszen senki sem segít magán, felakasztják!” Mire László (az ajtóban álló többi őr tanúsága szerint így válaszolt): „Isten van, Ő az én Atyám és a testemtől holnap reggel megszabadul lelkem az Isten közvetlen színe előtt magáért is fog imádkozni, hogy bocsássa meg borzalmas istentagadását...”

Éljen a Haza! felkiáltással vonult a magyar honvédség többi vértanúja közé a Szovjet ellen harcolt magyar honvédség utolsó 1. hadseregpáncsnoka...

DEÁK FERENC

A nyugalom, lelki kiegyensúlyozottság, tudás, lelki tisztaság, katonás akarat tükrözött ki arcán és egész magatartásán. Mindenkét megnyerő, sima modora predesztinálta a katonai irodafőnökségére, az államfő mellett. De közben mint tábornok a Szovjet ellen harcolt hadseregben hadosztályparancsnok is volt. Ezen idő alatt volt a voronyezsi összeomlás és a nagy visszavonulás. Egy ezred parancsnoka ennek során néhány pánikot előidéző katonát felkoncoltatott. Ez az alezredes később bolsevista fogságba került és mikor felelősségre vonták, Deákra fogta a felelősséget, mondván, hogy tőle kapta a parancsot. Az alezredesnek a felkoncolás szolgálati kötelessége volt, hadosztályparancsnoki külön parancs nélkül is. Deák nem is adott ki ilyen parancsot. De ha már az alparancsnoka *ilyen címen* tudta a halálos ítéletét elkerülni, akkor ő *nem kívánta meghazudolni* az alezredest. Hónapokig vártak kivégzésével, hogy bizonytalanságban tartsák. Mindvégig mosolygó arccal járt sétára, istentiszteletra és mosolyogva, keresztényi öntudattal ment a kivégzésére is.

A magyar honvédség tábornok-vértanúi közé vonult lelke.

PÁLFY FIDÉL

Ósi magyar és közel négyszáz éve katolikus grófi család sarja. Nemrég még 600.000 hold birtoka volt a szétágazó herceg és gróf Pálffy családnak. Neki azonban már csak egy kis birtokmorzsa ju-

tott, az is akkora örökölt adóssággal, hogy gazdasági akadémiai végzettségre támaszkodó szaktudással és kispolgári életszintre redukált családi költségvetéssel tudta az örökölt adósságot letörleszteni és birtokát korszerűsíteni. Családjában minden őse a katolikus egyház harcosa volt, de leginkább édesanyja, aki sok vallásos könyv szerzője és fiát elsősorban az *Egyháznak nevelte*. Így került Pálffy Fidél gróf XI. Pius pápa közvetlen szolgálatába *szolgálattevő világi kamarásnak*, ahol lelke a *Rerum novarum encyclica* és az akkor már készülő *Quadragesimo anno* encyclica elvéhez igazodva megtelt *szociálkatolikummal*. Rájött arra, hogy a Magyarországon maradt középkori feudálkatolicizmus ellenkezik az Egyház célkitűzéseivel és egy új világot kell kiharcolni. Ezért hazatért s mivel az akkor (Prohászka Ottokár kivételével) feudális klérus miatt az Egyházon belül nem juthatott szóhoz, azért a gazdálkodástól elvonható minden szabad idejét a magyar nép fiai között töltötte, követelvéen a *földbirtokreformot* és egy *keresztényibb, szociálisabb politikát*. A parlamentbe 1939-ben került be, de mandátumától törvénytelenül megfosztották, nehogy egy gróf hirdesse a parlamentben a földbirtokreformot. A háború végén földművelésügyi miniszterséget vállalt, s ezért az USA OSS-e Moszkva budapesti pribékjeinek kiadta háborús főbűnősként.

Sokévi barátság után kerültem vele össze, kivégzéséig egyazon cellába. Assisi *Szent Ferenc* magyarországi két provinciájának (a capistranus és marianus) *szervezési* jövője töltötte be minden érdeklődését. Hiába figyelmeztettem, hogy a tolvajokból, bűnözőkből, WC-mamákból összeszedett „népbíróság” tagjaiban ne lásson bírákat, csak Moszkvának halálos ítéleteket szállító söpredéket: mégis azt mondta, hogy a perben példát kell adnia az *utókornak*, hogy kell meghalni a *keresztény hitért és hazáért*. A pápa szolgálattevő kamarásaihoz hasonlóan sok nyelven beszélt, így ógörögül is és a halálos ítélet kimondása előtt, az utolsó szó jogán a magyaron kívül az egész keresztény utókór számára ógörögül idézte a perzsa sereget feltartó 300 görög hős *thermopyeai emlékművének feliratát*...

Elsősorban a katolikus egyház és másodsorban a szegény parasztság ezen vértanú emléke előtt mindenkor sarút is fog oldani...

Erdély egykori fejedelmi családjának elszegényedett ágából származott. Abból a családból, amelynek tradíciója volt a politikai vértanúság. A jogi doktorátus megszerzése után közigazgatási pályára ment, ahol felismerte a magyar parasztság nyomorát, a feudalizmus borzalmas következményeit és az idegen banktőke kamatrabzsolgását. Ezért otthagyta a közigazgatási pályát és bevette magát a magyar népért való politikai küzdelembe. A háború végén lett külügyminiszter, egyedül nyelvismerete alapján. A diplomáciai visszavonulás rendezésének feladatát. X... gróftól az angolszász hatalmakkal való különbékétárgyalás előkészítésére, engem pedig a Szovjettel való megegyezés előkészítésére kért föl, amelyet csak úgy vállaltam, hogy pártonkívüliségem és a külügyminisztériumtól függetlenségem megőrzöm. Azonban a teheráni-yaltaí politika semmiféle kompromisszumra nem engedett reálpolitikai lehetőséget. Így az én tevékenységem is csak a magyar királyi külügyminisztérium legtitkosabb levéltárának (Respol) áttanulmányozására szorítkozott. Hiába kívánt Kemény számomra egy *magyar Paasikivi szerepét*. Yaltában már el volt döntve a magyar nép elárult sorsa.

Kemény az ősi protestáns főúri család sarjaként is elsősorban a budapesti pápai nuncius közvetítésére kívánt támaszkodni. A magyar királyok koronájának a pápa számára való visszaadása és ott megőrzötése egy restaurációig, épp úgy az ő elhatározása volt, mint XII. Pius pápa védelmének kérése a magyar nép számára. Ezen célokra a zágrábi nunciuson és a salzburgi érseken keresztül is kapcsolatot keresett.

Az USA OSS-e őt is kiadta a budapesti sőpredéknek és így halálra ítélték. Perének főtárgyalása alatt politikai ügyésze, aki most New Yorkban tovább árulja a magyar népet, azt az ajánlatot tette, hogy ha Kemény vezérét és államfőjét megtagadja politikailag is, akkor nem kap halálos ítéletet. A Hómannal és velem egyazon cellába zárt Kemény, lélekben megrendülten közölte az ajánlatot és csak a késő éjjeli órákig tartott rábeszélésünkre vállalta, hogy vezére becsületének érintése nélkül megteszi azt a *revokációt*, amelyet másnap délelőtt a magyar rádió is leközölt. Természetesen ennek dacára két hét múlva felakasztották...

Halála előtt még egy mindenkinél nagyobb lelki tusája volt. Ősi fejedelmi családja protestáns volt, de ő a kivégzés előtt nem talált elegendő lelki erősséget. Ezért az utolsó órákban katolizált és katolikusként lett vértanú, akár csak *Kolosváry-Borcsa Mihály* miniszterelnökségi államtitkár, az 1848-as Görgey tábornok családjából való *Görgey Vince* százados, *Budinszky* igazságügyminiszter és sok más vértanú...

Kemény személyével kapcsolatban még érdemes az utókornak feljegyezni, hogy a pápai nuncius kérésére ő indítványozta a minisztertanácsban a budapesti zsidóság jelentékeny részének vatikáni, svájci, svéd, stb. polgárosítását, menlevelezését, exterritorialitásuk biztosítását. A minisztertanácsban főleg Budinszky igazságügyminiszter és Vajna belügyminiszter támogatták Kemény zsidóvédőindítványát. Így Kemény kezdeményezésére Budapest zsidóságának zöme megmaradt. Mégis 600.000 zsidó „haláláért” végezték ki... Hiába tett a zsidóságnak felbecsülhetetlen szolgálatot. *Anti-bolsevista volt, pusztulnia kellett...*

HUBAY KÁLMÁN

Vidéki miskolci újságíróként kezdette ústökösi pályafutását. Csak vidéki szerkesztőségekben lehet megtanulni mindent: publicisztikától riportázon keresztül a tördelésig és az expedálásig, kolportázsig. Ezen kitűnő iskolának kitűnően elvégzése után hívta fel Gömbös miniszterelnök Budapestre és csináltatott vele két kitűnő lapot, a *Függetlenséget* és az *Esti Újságot*. De Gömbös halála után tarthatatlan lett a helyzete, mert régi antibolsevizmusától nem tudta elválasztani *antiszemitizmusát*. Ilyen okoknak következtében lett a magyar nemzetiszocialista mozgalomnak egyszemélyben Gömbös-e és Strasser-e is... Publicista, szónok, szervező és félreállított egyszemélyben... 1939-ben őt is három városban választották meg, de egy év múlva mandátumától megfosztották, mert tüneményes tehetsége veszélyeztette a parlament reformszabotáló munkáját. A háború végén vezére kibékült vele, de semmiféle felelősség-teljes munkakört nem kapott. Ennek dacára az USA OSS-e, Himler-e őt is kiadta a budapesti csirkefogóknak és így őt is felakasztották.

Halála előtt is régi szokásának megfelelően a *Bíbiát* tanulmányozta és *Eszter könyvét* akarta aktuálisan feldolgozni. Kálvinista predesztinációs hitével, nyugodtan ment az akasztófa alá, hogy Eszter könyvének *passzív szerepét* eljátsza...

KASSAI FERENC

Kassai nyomdászinas korában volt Magyarországon először bolsevizmus és erre városában megalakította az ifjúsági szovjetet. Az ellenforradalom győzelme és Benesék megszállásának folytán menekülnie kellett Bécsbe, ahol a Kommunisták Magyarországi Pártja pártakadémiát végeztetett vele. Itt ismerkedett meg a Magyar Tanácsköztársaság exelnökével, *Garbai Sándorral*, a legengesztelhetlenebb magyar antiszemita munkásvezetők egyikével (Garbai ezért nem kapott Rákosiék alatt Budapesten még egy utcanevet sem). A Garbai hatása alatt Kassai *konspiratív hajlamú antiszemita szocialista lett*. Így fejlődött a magyar nemzetiszocialista mozgalom *Doriot-jává*. A munkásarisztokráciához tartozott, legmagasabb bérű tördelő és reklámklisé-rajzoló volt. De nem a saját sorsa érdekelte, hanem a telivérproletáriátusé. Sem istenhívő, sem istentagadó nem volt, hanem *szeptikus*, mint aki még a vulgaris materializmus emelőin nevelkedett és tovább nem fejlődhetett. A marxizmusból elfogadta a kapitalista fejlődésméletet, de elutasította az egész dialektikus materializmust, a leninizmus ellen pedig fanatikusan küzdött. *Ezzel* a világnézettel a polgári államnak *rossz*, a kommunis táknak meg éppen *veszélyes* volt. Így természetes, hogy amikor az USA OSS-e a budapesti csürhéknek kiadta, Rákosi régi személyes gyűlölettel kívánta a hazaárulók árulójának felakasztását. Azonban a budapesti munkásságban olyan nagy *tömegek* voltak, hogy ezekre való tekintettel kénytelenek voltak megelégedni golyó általi kivégzésével...

Kassaiiban egész sajátosan keresztelkedett a *konspiratív szocialista forradalmár az antiszemita antibolsevistával*. Ezért nem is maradhatott életben.

VAJNA GÁBOR

Háromszéki székely családból származott és hamar került a vezérkarba, a 2-ik osztályba. A munkásmozgalom *debolsevizálására* specializálta magát, ezért egy nagy hadiüzem egyik vezetőjének tették meg, hogy ellenőrizhesse az üzem bolsevista törekvéseit. Azonban a munkások elégedetlenségének okait kutatva mindinkább a munkások *védője lett*, állását nem tarthatta meg, lemondott és 1939-ben képviselővé választatta magát. Ezen időtől kezdve élete utolsó öt évét tovább is a bolsevizmus elleni harcra, de ugyanakkor a maximális szociális reformok kiharcolására fordította. Az utolsó magyar háborús kormány belügyminisztereként Budinszky igazságügyminiszterrel és Kemény külügyminiszterrel együtt mindent megtett a *budapesti zsidóságnak külföldi állampolgárosítása* érdekében, s egyben az ostrom alatt élelem nélkül maradt főváros lakosága éhezésének enyhítésére. Az ostrom alatt helikopterrel járt fel Budapestre. Az USA OSS-e őt is kiadta a budapesti hazaárulóknak, akik halálra ítélték.

Főtárgyalása hetében a zárkamba volt zárva és így tanúja voltam *vértanúságkeresésének*. Államfőjével szemben olyasmit is magára vállalt, amiért nem ő volt a felelős, hanem államfője, csak azért, hogy vezére felelősségét csökkentse. Az utolsó szó jogán arra hivatkozott, hogy a magyar nép forradalmi kovásza Dózsa óta mindig a székely nép volt és ő is azért jött a magyarság közé, hogy *Dózsa művét folytassa*. Eppen ezért a székely és magyar népért boldogan vállalja a halált.

Vajna nemcsak a magyar honvédség, de a székelységnek is vértanúja.

LÁDAY ISTVÁN

Politikával nem foglalkozó csendőrezredes. A csendőr tisztikarban a legjobb kiképző, ezért volt a tanzászlóalj parancsnoka amely mintegy csendőrezred köteléknyi volt. Ilyen előzmények

után vezényelték tanzászlóaljával együtt Budapestre, a német megszállás alatt, s Horthynak a Szovjettel való fegyverszünet megkötésére irányuló kísérlete alkalmával tanzászlóaljával a *tovább harcok oldalára állott*. Vele ment az egész csendőrség is, melynek *sőme* a Hazában, a Szovjet hadsereggel való harcokban lett hősi halált. Meg nem alkuvó magatartása miatt Vajna belügyminiszter maga mellé vette *államtitkárnak* és megbízta a szétesett politikai rendőrség újjászervezésével túlnyomóan régi csendőrökből (Nemzeti Számonkérő Szék). Ebbe a testületbe befurakodott néhány alvilági törtető valóban kompromittálta a szervezetet, de Ládáy már tehetetlen volt velük szemben. Mégis őt vonták ezért felelősségre és miután az USA OSS-e kiadta, halálra ítélték.

Felakasztása előtti éjjelt egy nagy közös zárkában töltöttem vele és sok szép élményem egyike maradt ezen éjjelen a lelkemben. Ládáy nem tudott aludni. Átszellemülten beszélt a *halál boldogságáról, a lélek halhatatlanságáról, reinkarnációs hitéről* és főleg arról, hogy fia lelkét ezen halálával engeszteli ki, mert apai szigora következtében tisztí akadémiás fia öngyilkos lett. Amint óraszámra hallgattam Ládáy boldogan haláltváró elmékedését a *lélek örök életéről*, úgy éreztem, mintha *Sokrates* siralomházi előadását hallanám a lélek halhatatlanságáról.

Ládáyban a magyar csendőrségen kívül a reinkarnációs hit hívői vértanújukat tisztelik.

H A J N Á C S K Ö Y L Á S Z L Ó

Csendőrezredes, aki szolgálati idejének nagyrésztét kémelhárítással töltötte és a háború alatt sokáig volt a vezérkar 2. osztály vezetőjének a helyettese. Engem is ő hívatott be, mint antibolsevista specialistát a 2. osztályba tartalékos századosként. Vajnához hasonlóan a munkáselegülletlenség okainak vizsgálata nevelte a magyarországi kapitalizmus vezetőinek gyűlöllői közé. Azonban szolgálati beosztása miatt sohasem mert nyílt harcba bocsátkozni. Az amerikai OSS Németországban mint kémelhárítót fogta el és adta ki a budapesti bitangoknak, de ott kiderült, hogy nem is egyszerű kémelhárító, hanem elsősorban *bolsevistaelhárító* volt. Természetesen köztöltali halálra ítélték.

Kivégzése előtt is a napi sétákon többször találkoztam vele. A halálra várakozóhoz illő megnyugtató, biztató szavaimból keveset hallgatott meg. Mindig kiemelte zsebéből a sokat használt rózsafüzérjét és ilyenkor mondá: *Nem félek a haláltól, mert kísér Krisztus anyja, Mária.*

Hajnácskőy nemcsak a magyar csendőrség, hanem minden Máriatisztelő vértanúja.

H A I N P É T E R

Az első magyar bolsevizmuson 1919 augusztusában győző magyar ellenforradalom politikai rendőrségének egyik megszervezője és az első bolsevistaelhárító detektív csoport vezetője volt. Főbűne az, hogy *Rákosi Mátyást* is ő fogta le 1925 októberben. *Ezért* kellett elpusztítani.

Horthy kormányzó a detektív testületben benne bízott a legjobban. Ezért Horthy kormányzót bel- és külföldön gyakran ő kísérte, többnyire inkognitóban (soffőr, vadász, stb.). Hatalmas nyelvtudása miatt ő szokott megbízást kapni Magyarországra jött államfők védelmének közvetlen biztosítására is. Amikor a német hadsereg Magyarországra vonult, Horthy külön kívánságára ő kapott megbízást a politikai rendőrség vezetésére, hogy a német Sicherheits Dienst magyarországi csoportját *ellenőrizhesse*. De akármennyire is megosztottak Hain Péter személyéről a vélemények, az bizonyos, hogy amíg hatalmi eszköz volt, addig Magyarországon kommunista illegális munkát senki nyugodtan *nem végezhetett*.

Éppen ezért természetes, hogy Martin Himler OSS-csoportja Németországból Budapestre szállította *utódja*: Péter (Auspitz) Gábor (Benjamin) kommunista rendőrfőnök kezeibe. Rettenetes *sok kínzás* után Hain a budapesti törvényszék harmadik emeletéről az udvarra vetette magát, hogy elkerülje a további kínzást és a biztos kivégzést. Végtagjait és medencecsontjait összetörte, de nem halt meg. Erre kimondták a kötél általi halálos ítéletet és bár hetekig vártak, hogy lábra állítható legyen, miután nem tért magához, azért

hordágyon vitték az akasztófához és a *hordággal magasra emelve*, fejét bekötötték és elengedték.

Hainban a magyar rendőrség tiszteli vértanúját.

F E R E N C Z Y L Á S Z L Ó

Csendőralezredes és a német megszállás alatt a csendőrség nyomozóosztályának vezetője volt. Ilyen minőségben is a Zsidó Tanács-csal hivatalból összeköttetésben volt. A Zsidó Tanácstól tudta meg, hogy a csendőrség július elejére tervezett országos zászlóavatási ünnepélye (és Horthyné zászlóanyasága) után előre kidolgozott terv szerint összeszedik a gettókból Budapest zsidóságát és átadják a német SS-nek kiszállításra. Ferenczy ismeretlen okokból elhatározta a terv meghúsítását. Horthy kormányzó fiát, ifj. Horthy Miklóst kérte fel a közvetítésre, azután Sztójay miniszterelnököt. Így került kormányzói kihallgatásra. Miután Horthy így értesült a tervről, a Budapest felé összpontosuló csendőrség ellen kivezényelte a főváros honvéd helyőrségét. Akik nem tudták, hogy mi történik, azt gondolták, hogy belháború lesz a csendőrség és honvédség között. Pedig a csendőrség felügyelő altábornagya Horthy utasítására már ki is adta a csendőrségnek a visszavonulási parancsot és így Budapest gettóinak tervezett Németországba szállítása megheíusult. Az érdem *Ferenczyé*.

De az is természetes, hogy az OSS Ferenczyt is kiszolgáltatta a budapesti csöcseléknek, hogy ezt a *kellemetlen védnököt* eltüntessék. Ferenczy főtárgyalása alatt zárkatársam volt. Közölte, hogy a főtárgyaláson védelmére elmondta, *hogyan meniette meg Budapest zsidóságát*. És mikor ennek dacára kötél általi halálra ítélték és a törvényszék folyosójának ablakában karján csecsemőjével síró feleségétől csak az ablakon keresztül integetve búcsúzhatótt el: az addig kemény csendőrtiszt lelkileg egyszerre összeomolva sirt, mert nem hitte, hogy *ez a hála*. Mikor nemsokára lekísérték az akasztófához, keze-lába összehilincselve, remegett, nem a félelemtől, hanem a csalódás okozta izgalomtól.

Ferenczyben Budapest zsidósága őt megmentő vértanúját tisztelheti.

D R . K E R E K E S B É L A

Mindkét háborút a harc téren, mindig a keleti fronton végig harcoló ügyvéd volt. A két háború között pedig *minden antibolsvista megmozdulás egyik aktív részese*. Kitűnő tömegszónok. Hívei túlnyomóan angyalföldi (Budapest egyik északi munkáskerülete) munkások. A háború végén a propagandaminisztériumban vállalt államtitkárságot. Ezért Németországból az OSS kiadta és életfogytos fegyházbüntetésre ítélték a kommunisták. Egyetlen fia mint műegyetemi hallgató, Buda védelmében 1945 februárban hősi halált halt. Kerekes mély vallásos meggyőződésből a fia lelki üdvéért fogóságában 11 évig nem fekiútt szalmazsákra, csak *önkéntes uszkézissel* a padlóra. Ezt a szenvedéstöbbletet is fiáért ajánlotta fel napi imáiban. 11 év után a kommunista legfőbb államügyész perújrafelvételt rendelt el ügyében és 11 évi kínzás után felakasztották...

A magyar ügyvédi kar és a katolikus egyház vértanúja.

F R A N Z A N T O N B A S C H

Magyarországi születésű, német családból való irodalomtanár, Bleyer Jakab tanítványa. A magyarországi német népcsoport élére került (Volksbund). *Két malomkö között őrlődött*. Himler nagynémet törekvéseit nem tette magáévá és ügyelni kellett a budapesti magyar kormányok iránti hűség megtartására, addig a méretekig, amíg csak Berlin megtűrte. Himler faji világnézet propagálását kívánta Baschtól, amelyet ő elutasított és csak a Völkisch-Bewegung harcosságát vállalta, amit viszont Budapest kormánykörei sokallottak.

Sokáig nem nősült meg, a legpuritánabban élt, talán még három öltözet ruhája sem volt. Ellenben volt egy zsidó barátja, akivel demonstrálta, hogy a faji világnézetet cselekvőlegesen is tagadja.

A katonailag szétesett Németország nem akadályozhatta meg, hogy az OSS a budapesti csavargóknak kiadja. Golyó általi halálra ítélték.

Kivégzése előtti napon a fogház udvaron vele együtt sétálva kijelentette: *Délkelet európa németjei vértanújaként szívesen hal meg.*

DR. DOROGI FARKAS AKOS

Budapestnek 1944-ben demokratikusan, túlnyomó többséggel megválasztott polgármestere. Fiatal korától fogva a városházán szolgált és sorjában ismerte meg a legfontosabb osztályokat; leg-hosszabb ideig a polgármesteri titkárságot vezette. Világot járt, minden világnyelven folyékonyan beszélő, a világ nagy metropoli-sainak sajátosságait ismerő, valóban felkészült polgármester volt. Minden törvényhatóságú város polgármesterének hagyományos, for-mális kötelessége volt a változó kormányok által fölébe kinevezett főispán, Budapesten főpolgármester udvarias üdvözlése. Ezt tette Farkas is 1944 őszén, Mohay főpolgármester beiktatásán.

Emiatt Németországból kiadták és otthon 10 évi fegyházra ítélték, de beteg szíve nem bírta ki a sok kínzást és kilenc év után a börtönben meghalt.

Farkasban a magyarországi görögkatolikusok országos vezető-jükket veszítették el és Budapest vértanúja.

DR. EREKY KÁROLY

1919-ben rövid ideig közlelmzési miniszter volt Magyaror-szágon. Erről igen kevesen tudtak. De híres volt a magyarországi kapitalista vezetők reakciós politikája hűvös tárgyilagosságú lelep-lezéseiről. Az egész világ gazdaság szövevényes érdekhálózatait és egymásba kapcsolódásukat kitűnően ismerte. Elméjében csak úgy

kergetőztek a gyakorlati gazdaságpolitikai ötletek a magyar gazda-ságpolitika mindig reformatórikus szolgálatában. Ilyen tehetséges gazdaságpolitikus, aki *mindig antibolsevista volt*, nem maradhatott életben. Már aggasztán volt, amikor az OSS kiszolgáltatta a buda-pesti kommunistáknak. Fegyházról-fegyházra vándorolt velünk, a sok kínzástól egyre jobban görbült, zsugorodott, de mintha semmi sem történe vele, mindvégig csak a gazdaságpolitika gyakorlati kérdéseiről beszélgetett és a bolsevizmus ellen *minél etikusabb gazdaságpolitika* megvalósítására ösztökélt bennünket. A sok éhez-tetés és beteg szíve nyolc év után a fegyházban megölte.

DR. MATOLCSY MÁTYÁS

Egyetemi orvosprofesszor fia és szép középbirtok örököse. Mégis apjától semmit sem fogadott el, mert saját erejéből akart valaki lenni. Mérnöki oklevelet szerzett, s közgazdasági egyetemi végzettséget. Ilyen előzmények után munkásként dolgozott Német-országban, Franciaországban, Angliában és az USA-ban. Hatalmas tapasztalatokkal és *maximális reformtervekkel* jött haza Magyar országra. A nemzeti vagyonmérleg új számítási módszeréről angol nyelven is megjelent könyve, valamint az adókimunkálás módszeré-ről szintén angolul megjelent könyvét Magyarországon alig vették észre. Ellenben felszisszentek *radikális földbirtokreformpolitikai könyvei és értekezései miatt*. Alig harmincéves korában lett ország gyűlési képviselő, de a felsőház néhány reakciós nagybirtokos mág-nása még a köszönését sem fogadta a fiatal agrárreformernak. Mint képviselő, az őt követő csoporttal sorjában váltogatta párt-állását aszerint, ahol a *földbirtokpolitikai reformok* hirdetésére több tere nyílt. A végén, 1942-ben a kormánypártba lépett negyedmagával.

Németországból az OSS Budapestre szállította, ahol antibolse-vista cikkeiért tíz évi fegyházra ítélték, de nem töltötte le, mert nyolc év után fiatal szívét a sok éheztetés és kínzás elhallgattatta.

TERNEGG KÁLMÁN

Szegény katonai tisztviselői családból származott és a régi osztrák-magyar közös hadseregből tüzér századosként jött át a magyar királyi honvédségbe. Vezérkari minősítés nélkül, mint csapattiszt került a tábornoki karba és kimagasló tüzérnevelői tudásával, valamint európai elterjedtségű tüzértechnikai találmányaival emelkedett fel a honvédség tüzérségi főfelügyelőségéig és vezérezredeséig. A háború végén egy nem létező, csak íróasztal kartotékokban szereplő, *megszervezendő hadsereg* parancsnoka lett, amely névleges beosztásától néhány hét múlva megvált. De Európaszerte elterjedt tüzérségi löelemképző találmányától származó hírneve elég volt arra, hogy ezt a politikából a kis egyszeregyet sem ismerő vezérezredes az OSS Magyarországra szállítsa, ahol 15 évre ítelték.

Nem töltötte ki, mert 11 év után a váci fegyházban meghalt. Közben feleségét is bezárták, aki annak bánatára, hogy férje nem érta meg az 1956 októberi szabadságharcot járt kiszabadulást, október végén öngyilkos lett.

DR. KISS KÁROLY

Budapest székesfőváros tisztí ügyésze, ügyvéd. Mindkét világháborúban a keleti harctéren harcolt. Oroszul tökéletesen tudott. A második világháború vége felé egy könyvben foglalta össze tapasztalatait: mennyit süllyedt az orosz nép a bolsevizmus következtében. A könyve miatt Németországba menekült, ahonnan az OSS kiadta a budapesti banditáknak és tizenöt évi fegyházbüntetés szerzői honoráriumot kapott az antibolsevista könyvéért. A hosszú büntetést nem töltötte ki, mert a sok verésünk során 1952 októberében olyan hatalmas pofont kapott, hogy két hónap múlva a toloncház körházában meghalt. Hitbuzgó, *máriakongreganista katolikus volt.*

És az amerikai OSS Martin Himler csoportja által a budapesti kommunista és kollaboráns csőcseléknek *ad bestias kiszolgáltatót* nagy vértanúk egyrésze után emlékezzünk meg néhány olyanról is, akik *nem* az USA ARMY OSS-ének és Himleréknek áldozatai.

HINDY IVÁN

A Budapesten maradt magyar királyi honvédség parancsnokaként német főparancsnokság alatt, a honvédség részéről 52 napig irányította Budapest védelmét. A védelem ezernyi hősiessége még nincs megörökítve. A sok közül csak néhány filmkocka: A Rákóczi-út egyik sarkán egy fiatal honvédtiszt egy géppuskával órákon keresztül egyedül tartott fel több század orosz katonát, csak menyasszonya segített neki a gépfegyver állandó bevederezésében és hűtésében. Amikor már a környéken százával feküdtek a halott orosz katonák, a fiatal honvédfőhadnagyot is halálra sebezte egy golyó. Menyasszonya már nem menekülhetett el a nyomban előre törő orosz katonák elől. Gyorsan felrohant a harmadik emelet sarokszobájába és az ablakból hősi halott vőlegénye mellé vetette le magát. — Vagy: A Bősörményi-úton, a csendőrlaktanya előtt, egy csendőrezredes és két honvédtiszt fia díszbe, Attila-kabátba öltözve, minden kitüntetésükkel a mellükön feküdtek utcakövekből emelt torlasz mögé akkor, amikor már nem lehetett tovább tartani a környéket és fegyverrel a kezükben addig lóttek a közeledő orosz katonákra, míg mindhárman hősi halált haltak... Az előbbi menyasszony apját 1946-ban vitték felakasztani, az utóbbi, a csendőrezredes özvegyét pedig a budapesti Gyűjtőfogházba zárták be. — Sok ezernyi *ilyen* hősiességből tevődik össze nem Budapestnek, hanem *Európának védelme*... Mert már régóta tudja minden katonailag tájékozott ember, hogy a Szovjetunió hadvezetőségének (dacára Teherán és Yaltának) 1944 végi nyugateurópaleroanási tervét Budapest maroknyi védői akadályozták meg három hadseregcsoport lekötésével. Ez az 52 nap az európai hadtörténelem dicső fejezete.

Budapest magyar védőinek parancsnoka, Hindy vezérezredes a február 13-i kitörési kísérlet alkalmával fogságba esett. A győztes Malinovszky (aki ezért lett marsall) lovagias udvariassággal fo-

gadta és minden tisztelet megadásával szállította a lteleti front legyőzött seregei vezetőinek táborába, ahol szintén megbecsülésben volt része. De alig egy év után olyan honvág fogta el, hogy a szovjet NKDV egyik vezetője figyelmeztetése dacára Budapestre szállította magát. A pályaudvaron Péter Gábor bilincsbe verte *Budapest védőjét* és közénk szállította, rövid katonapolitikai fogáság után. Itt, a budapesti ügyészség fogházában voltam vele egy cellában egy ideig. A szovjet fogadtatásról csak jöt mondott. Budapestben az ellenkező végletbe jutott. A budapesti kommunista és kollaboráns csürhe ebben is *túl akart tenni Moszkván, hogy bizalmat keltsen maga iránt.* Ezért Hindy vezérezredest 1948 augusztus végén felakasztották. Kivégzésével akarták demonstrálni, hogy aki résztvett Magyarországnak a bolsevizmustól való fegyveres megvédésében, az mind hazaáruló...

D R. B A L A S S A B Á L I N T

Fiatalkorban csendőrfőhadnagy, jogi doktor, budapesti törvényszéki tanácselnök fia. Apját, anyját és egyetlen testvérét egyetlen bomba a szeme láttára ölte meg. Utána részt vett Budapest védelmében és közben az ilyenkor garázdálkodó csöcselékkel is küzdött. Súlyos sebesülten ment le a Jászszágha, ahol családja elvesztése folytán egyedül érezvén magát, egy kisbirtokos leányát álnéven feleségül vette. Sogórnője nemsokára elárulta és letartóztatták. Csendőr főhadnagyt kommunisták nem hagyhatnák életben. De tárgyalására önként eljött két tanú: Mindszenty kardinális és Bajcsi-Zsilinszky Endre özvegye. A két hiyatlan tanú népszerűsége miatt Balassát csak életfogytigra lehetett itélni. De amikor már az ügy elfelejtődött, három év múlva perújítással elővették és kötél általi halálra ítélték. Felakasztásakor felhangzott zárkánkba utolsó szava: *Éljen a Haza!*

P Ü N K Ö S D Y L Á S Z L Ó

Székely származású vezérkari százados. Nyugatról egyik hatalom küldözgette felderítésre Magyarországra, míg végül is letartóztatták és halálra ítélték. Izzó magyarsága és predesztinációs kálvinista hite folytán közömbösen vette a halálos ítéletet. De hogy lelkiileg megtörjön, hosszú hónapokig nem hajtották végre. Ez időben a budapesti Gyűjtőfogház egyik osztályán legalább 80—100 mártyrjelölt várt hónapok óta a kivégzésre. Közöttük egyazon zárkában Görgey és Pünkösdy századosok. Görgey katolizált és hozzá hetenként bejárt egy régi, feudálkatolikus gondolkodású kanonok-lelkész, aki ahányszor meglátta Pünkösdyt, mindig megkérdezte tőle: „Hát még mindig nem akasztották fel?” Pünkösdyt nem hagyta közömbösen ez a lelki tortúra, de ahányszor istentiszteletit találkozókön szóba került, csak ennyi megjegyzése volt: „Csak ne pap mondaná...”

Éljen a székely nép! kiáltással állot az akasztófa alá.

K O V Á C S E N D R E

Budapesti tisztviselő és tartalékos főhadnagy volt. Részt vett 1921-ben a nyugatmagyarországi felkelésben, s 1938-ban a felvidéki felkelésben. Ez alkalommal kis csoport felkelővel átment a határon és az akkor még ott levő cseh katonai alakulatok mögött egy őrzött hidat felrobbantott, mely alkalommal néhány cseh katona az életét vesztette. Kovács azután haza tért. Letartóztatták 1945-ben, de mindig tagadott, tanút pedig nem tudtak produkálni. Erre egyik délután kihívták egy üres cellába, ahol egy katolikus pap várta. Hivatkozott Kovács hitbuzgalmára és felajánlotta a meggyóntalást. Kovács gyónt és bevallotta, hogy 1938-ban egy ellenséges állam hídjának felrobbantásánál néhány idegen katona esett áldozatul. Ha ez bűn, reméli, hogy az Isten megbocsájtja... Másnap sokórás verés és kínzás után elébe tárták előző napi gyónásának egész szövegét tartalmazó jegyzőkönyvet, amelynek tartalmát elismerte.

1949 tavaszán akasztották fel. Kivégzése előtt ezzel búcsúzott el tőlem: Még ma imádkozom az Isten közvetlen színe előtt az itt-maradt rabtársakért...

R Á Á D Á R P Á D

A magyar honvédség légierijénél ellenőr volt. Azon az álcímen tartóztatták le, hogy 1919-ben Orgoványnál sok zsidót meggyilkolt. Tanú nem volt. Csak egy harminchároméves nő jelentkezett terhelő tanúnak, aki azt vallotta, hogy 29 évvel azelőtt, 4 éves korában orgoványi szülei a kocsmába küldték és ott látta azt a férfit, akit 29 évi változás után is felismer a szembesítés alkalmával. Ezen egyetlen tanú vallomása alapján, valószínűsítéssel Ráádot kötél általi halálra ítélték és sok hónap múlva kivégezték. Deák tábornok volt a cellatársa, akit utána végeztek ki.

H E G E D Ű S I S T V Á N

Fiatalon nyugállományba ment tisztviselő volt, aki egy bűtor-fényesítő szabadalmával műhelyt nyitott, feleségével együtt budai bérházban lévő lakásán dolgozott és gyorsan megvagyonsodott. A bérház egyik lakója felajánlotta a tőkével való *betársulást*. Hegedüs nem fogadta el. Évek múlva, 1944 őszén Hegedüs tartalékos hadnagyként a székesfehérvári honvédeznél teljesített olyan szolgálatot, amely vasárnap is helyhez kötötte, Budapestre nem mehetett. 1945 nyarán letartóztatták. A feljelentő az volt, *akinek betársulását elutasította*. A feljelentő hamis tanúkkal igazolta, hogy Hegedüs motorbiciklin járt haza és a motorbicikliről, száguldás közben lövöldözgette le az országúton nyugatra gyalogoló zsidókat. Hegedüs bejelentette székesfehérvári bajtárs-tanút annak igazolására, hogy azon időben Székesfehérvárt szolgálati okokból soha sem

hagyhatta el. A csöcselékből szervezett népbíróság Hegedüs tanút nem hallgatta ki, csak a feljelentőt és Hegedüst kötél általi halálra ítélte. A halálos ítélet végrehajtására tévedésből egy másik Hegedüs Istvánt vittek az akasztófa alá, akiről ott kiderült, hogy évek óta ott van letartóztatva, de még tárgyalása sem volt. Erre előállították a bűtorpasztás Hegedüs Istvánt és felakasztották. A feljelentő pedig minden további nélkül *birtokba vette a bűtorpasztulizemet, szabadalmait*. Most már úgy társult be az üzembe, hogy a tulajdonost felakasztatta (— tőkebefektetés nélkül).

D R. K I S S G É Z A

Kiss budapesti tiszti ügyész bátyja, ügyvéd. 1914-ben pénzügyi tisztviselő volt. Önként jelentkezett katonának, hogy kimehessen a harctérre, de elutasították, mert jobb keze *nyomorék volt*. Erre vonattal és gyalogosan kiment egy frontezredhez, ahol szívesen fogadták, végig harcolta a háborút, tizedesként, sok vitézségi kitüntetéssel és újabb hadi rokkantsággal, *félszemmel* jött haza. Az állami hivatalba „természetesen” nem vették vissza tisztviselőnek, mert egyszer már önkényesen elhagyta az állást. Erre jogász lett és közben minden hazafias megmozdulásban, ahol életét kellett kockáztatni, részt vett. Nyugatmagyarországi felkeléstől a felvidéki felkelésig. Nekem is egyik politikai sajtóperemben ügyvédem volt.

Ilyen áldozatos hazafit nem lehetett életben hagyni. 1945-ben a kommunista politikai rendőrség letartóztatta és az Andrássy-út 60-ban *agyonverték*.

R U S Z K I C Z A Y - R Ü D I G E R I M R E

Az osztrák-magyar monarchia közös hadserege vezérkarából került át a honvédvezérkarba, amelyben bámulatos sokoldalúságú technikai ismereteivel és szervező képességével az anyagi főcsoport

vezetője, majd vezérezredesként a honvédelmi miniszter állandó helyettese és az egész hadiipar irányítója lett. Ez utóbbi miatt a német hadsereg 1944 március végén letartóztatta és Magyarország nyugati részébe zárta, a sopronkőhidai dologházba. A következő évben a szovjet hadsereg előnyomulása ott találta. Ők is letartóztatták és elvitték Moszkvába, ahol járóképességét elvesztette. Most már testileg hasznavehetetlen rokkanként Magyarországra visszaküldték. *A Kremlt mindig túlkiszolgáló budapesti bérencek és kollaboránsoknak* ez nem volt elég, tehát most már ők tartóztatták le és a hadiipar irányítása miatt 5 évre ítélték Évekig voltam vele együtt. A haditechnika egész európai fejlődését kitűnően ismerte, de a politikáról fogalma sem volt. Ellenben nagyon hitbuzgó katolikus volt. Ez pedig *másik nagy bűn*. Az öt év lejártakor nem engedték ki a magatehetetlen, jární sem tudó vezérezredest, hanem internálták. Az én 7 éves fegyházbüntetésem letelte után a kistarcsai internáló táborban újból egy ágyba kerültem vele, (mert egy ágyban 2—3 internált aludt). Az internálótábor feloszlásakor az *utolsó tíz között* engedték el őt is, engem is. De akkor sem engedték vissza Budapestre, hanem Budakörnyékére deportálták. A moszkvai fogságban emlékül kapott betegségében, amely közel 10 évi fogsága alatt *továbbfejlődött*, csak a mély vallásosságából merített hitétől erősítve halt meg a magyar honvédség legkitűnőbb haditechnikusa és *egyetlen anyagi stratégája*.

Z Á C H E M I L

Szintén az osztrák-magyar vezérkarból került át a honvéd vezérkarba. Egész élete alatt alig volt csapatszolgálaton, mindig vagy a vezérkarban, vagy a honvédelmi minisztériumban. Vezérezredességig haladva, utolsó éveiben a Legfelsőbb Honvéd Hadbírószág elnöke volt. A II. világháború közepén ment nyugállományba és míg sok hasznos tábornok nyugdíjpótlékot keresve nagy hadüzemek és vállalatok élére tolatkodott, azalatt ő *kitűnő katonáiról tehetségével* egy budapesti reggeli lapnak mindennapos katonai rovatvezetője és katonai publicistája lett. A szerkesztőségben évekig találkoztunk és megbeszéljük a hadihelyzetet. Sztalingrad után ő is szá-

molt a vereséggel, de cikkeiben nem adott annak kifejezést. A *győzelmi hit fenntartását* a háború végéig a legfontosabbnak tartotta. A német hadsereg tábornokai között sok régi barátja volt, de valószínűleg elzárkózott tőlük, nehogy bárki is azzal a gyanúval illethesse, hogy az egykori német kapcsolatai miatt támasztja alá naponként a győzelmi hitet. Meggyőzően hirdette, hogy bármilyen-izmus, bármilyen politikai eszme hatja át Németországot, a német katonai hatalom *az egyetlen Európában*, amely a bolsevista inváziót fel tudja tartani. Eppen ezért a leghatározottabban elítélte a bolsevizmussal való bármilyen kompromisszumot, vagy éppen szövetekezést (Teherán, Yalta). Hivalkodásmentes, de mélységes katolikus hite is tiltakozott a bolsevizmussal való kiegyezés ellen még akkor is, amikor a Szovjet hadereje Magyarország határait átlépte.

A mindnyájunknál szerényebb barátommal a bolsevista börtönben újból összekerültem. Rákos belével sokat szenvedett, de uralkodott magán és soha sem a maga hajáról beszélt, hanem egy nagy katonai *koalíciós háborúról*, amely a szovjet kipusztításával *jövő teszi* Teheránt és Yaltát, hogy utána az egész Európában és a kommunista területen megindulhasson az általa elképzelt hatalmas *keresztény renaissance*. Lelke egy pillanatig sem tört meg, de a börtönben szerzett kór testét elpusztította...

B Á C S K A Y - B E N C S I K B É L A

A legközelebbi vértanú barátaim sorában nem feledkezhetem meg filozófus barátaim közül az egyetlen vértanúról, akit a bolsevisták pusztítottak el. Születési nevén Bencsik Béla m. kir. pilóta őrnagy, filozófus nevén pedig Bácskay Béla. Könyveink alapján egymást figyelemmel kísértük, míg 1941-ben közvetlen barátságot is köthettünk. Ő hozott filozófiai síkon közel egymáshoz Imrédy Béla, szintén vértanúvá lett miniszterelnökkel már 1941-ben.

Bencsik hivatása szerint pilótatiszt volt és sok vakmerő repülést vállalt a keleti fronton, hogy ennek révén is minél több szabadságot vehessen ki filozófiai tanulmányainak, amelyeket többnyire német egyetemeken végzett. Ilyen útjai előtt és után, valamint újabb filozófiai művei megírása előtt egy-egy estére megláto-

gatott, hogy velem a tárgyat megbeszélje. A honvédség büszke lehetett volna egyetlen filozófus tisztjére, de a bürokratikus nehézségek, írásai szakszerűtlen cenzúrázása elkerülése miatt a Bácskay nevet használta.

Legkitünőbb filozófiai műve (Rend vagy káosz) német nyelven is megjelent és a vérben sem integrálódó-Európa ellen *filozófiai vádirat* volt, mit akarnak? Rendet? Vagy káoszt? *Tisztultabb szellemiségű és integrált Európát? Vagy desorganizáló és bestializáló bolsevizmust?*

Bencsik a háború alatt hozzá méltó műveltségű nőt vett el feleségül Dél-Steierből és új feleségének szüleihez ment egy újabb filozófiai művet feldolgozni 1943 nyarán, amikor a Balkánról felpartyzó partizánok őt és apósát lelőtték.

Benne a honvédség egyetlen ismert *katonafilozófusa* veszett el.

P Á T E R K Á R O L Y I B E R N Á T

Békési parasztesalád gyermekeként került a Szent Ferenc Rend (OFM) capistranus provinciájának tagjai közé. Az első háborúban tábori lelkész. Azután több helyen pasztoráló szerzetes. 1929-ben Kinába ment misszióra és Lengshultanból sokszáz kilométerre kiterjedően egy évtizeden keresztül fejt ki hittérítő tevékenységet kínai nyelven és Massi Jenő hankowi ferences püspöktől kapott kínai névvel: *Tya-lo-li*, ami *vigkedélyűt* jelent. Hazatérve az OFM kecskeméti zárdájának, 1945-től (1950-ben történt letartóztatásáig) a budai-pasaréti zárdának volt házfőnöke. Angol nyelvismerete és a kínai változások iránti érdeklődése összehozta a budapesti angol követség egyik tagjával, amely éppen elegendő jogcímmel szolgált arra, hogy — mint annyi más ártatlan hazafit, őt is — kémkedésért elítéljék. 1952-ben 8 hónapig voltam vele egyazon cellában. Ezen idő alatti közeli lelki barátságba jutottunk, mert a ferencesekkel 1912 óta annyi kapcsolatomból volt, hogy egész sorozat közös barátunk emléke is összefűzött. Bernát atya 1952-ben már testileg reménytelen állapotban volt. Régi lábénulása miatt alig tudott járni. Tüdeje és szíve kezdte felmondani a szolgálatot. De ahányszor nagy baj volt, mindig felvidult *aszketá lelke*. Egyszer egymás mellett voltunk vashá kifeszítve éjjel a folyosón: Bernát atya, a jezsuita provinciális, én

és mások. A többiek nagyrésze néha állati hangon üvöltöttek fel a fájdalomtól. De a jezsuita provinciális méltóságteljes nyugalmossal imádkozott, Bernát mosolyogva imádkozott és kért, hogy én is (szintén mosolyogni szoktam a kínzások közben) *vele együtt imádkozzam* nemzetünknek a pokoli uralom alóli felszabadulásáért és a katolikus egyház megerősödéséért. Ugyanezen év nyarán egy alkalommal valamennyiünket megverték. Amikor sorjába mindenki jelentkezett a verésintérek szigete mellett, mindenkinek meg kellett mondania a foglalkozását. Én nem mondtam meg a valót, ezért egy hatalmas pofonon kívül csak a hátamat szaggatták fel néhány helyen véresre. De Bernát atya büszkén mondta: „Ferencrendi szerzetes vagyok!” Erre földre tiporták és addig rúgták, öklözték, míg hordái betörték és orrán, száján folyt a vér. Mikor a verés után felmáztunk a zárkába és megbeszéltük a történeteket, *sugárzott a boldogságtól, hogy Krisztus szenvedésében részesülhetett.*

Egy más alkalommal, mikor órákon keresztül addig guggoltak és pofoztak, amíg lábizmaid gyulladásba jutottak, egész éjjel vízes törölközővel horogattam a zárkában.

Nagyon kilátástalan egészségi állapota dacára még nagy tervekkel foglalkozott, de azért figyelmeztetett, hogy ha börtönben halna meg, a ferences rend segítségével két tervét valósítsam meg:

1. a budai Pasaréten *egy templomot* a bolsevizmus összes magyar vértanú számára, ahová minden április 4-én, a nemzeti gyász napján felekezeti különbség nélkül zarándokolhat minden magyar, és
2. a bolsevizmus *magyar ferences vértanúiról* egy emléküket megőrkítő könyv világnyelveken.

Drága Bernát barátom már 1952 novemberében, mikor elváltunk, olyan sovány, sápadt, gyenge volt, hogy életbenmaradását nem reméltem. Mégis további két évet szenvedett a fegyházban és csak 1954 március 2-án adta vissza jószágos lelkét a Teremtőnek.

A Z A P Á M

Szerényiségének megfelelően utolsó helyre hagytam az apámat, Málnási Edét. 1914—1932-ig a Brassó 2, illetőleg Debrecen 2 sz. postahivatalban a postai vámkezelő osztályt vezette, mint legkisebb státusban lévő postatisztviselő. Amikor Mailáth Gusztáv erdélyi

püspök 1912-ben máriakongreganistává avatott, ugyanakkor édesanyámmal együtt ő is kongreganista lett és egész életében a rózsafüzért imádkozva aludt el. Anyámat 1936-ban autóbusz gázolta halálra, így apám egyedül maradt. A politikához nemcsak nem értett, de érzéke sem volt hozzá. Ennek dacára kizárólag az én régi anti-bolsevista nevem miatt, 1945 április végén egy csavargó, bádogossegtőztatta 79 éves apámat, Kriston püspököt, az alispánt és a polgármestert az egri várban és ott július elejéig kizárta őket. Apámat verte a legtöbbit, annyira, hogy (az élve maradt szemtanúk még 1946-ban is azt mondták) csak a fehér szakálláról lehetett reá ismereni, véres, foltos arcára és fejére. Az éheztetésnek is sajátos módszerét alkalmazták. Naponként egyszer adtak levest, de egészen forrón és nem edénybe, hanem a tenyerébe öntötték. Ha nem bírta a hőre a forró levest, vagy nem szűrte le elég gyorsan, akkor teljesen éhes maradt. Ugyan legyöngített és minden részében, főleg fejeseitől vérző állapotban szállították le az egri várból az egri szürke nénék (apácák) kórházába, (ahol minden apáca évek óta jól ismerte). 1945 július 8-án, harmadnapra, sebeitől származó borszasztó kínok között, szentáldozás és az utolsó kenet szentségének felvétele után megszabadult testi szenvedéseitől. Temetésére a kisváros lakossága majdnem teljes létszámmal kivonult, annak bizonyítására, hogy nem a rablógyilkosokhoz tartoznak, hanem a vértanúkhöz. A szeméit lefogó apáca bizonyossága szerint utolsó szava az én keresztnevem és Krisztus volt...

Összesen két tárgyi emlék maradt meg tőle: fényképe és az 1939 augusztus 14-i mátraverébélyszentkúti Mária-búcsúra írt ima-szövege:
„Ezen a szent helyen felajánlom imámat a bűnösökért, hogy megtérjenek...”
 A magyar posta és Földünk minden máriakongreganistájának vértanúja.

EPILOGOS

Barn csekély lélekszámú közösség után fogjuk közös nevezőre magyart és keresztény mártírjaink közös tulajdonságait.

Magyarságunk egy sem volt közöttük gazdag. Valamennyien szociáletikumot kívántak népük számára. Ki kellett őket irtani, mert a Világosság fiai voltak (Máté 5, 13). Ki kellett őket irtani, mert gyűlölték a rosszat és ragaszkodtak a jóhoz (Rom. 12, 9). Krisztusért üldözték őket! (János 15, 20—21).

Legjobb értéket találtak: az Istenért való igazságtalan bánatalom elviselésért (1. Péter 2, 19). Az a kegyelem jutott számukra, hogy ne csak higgyenek Krisztusban, de szenvedjenek is érte (Fil. 1, 29).

Örvendtek, hogy részt vehettek a Krisztus szenvedéseiben (1. Péter 4, 12—13). Nem félték megölőiktől (Máté 10, 28). Nem kellett nekik sátáni kegyelem, mert elég volt nekik az Isten kegyelme (2. Kor. 12, 9).

Az életük Krisztus volt, s a meghalás nyereség (Fil. 1, 21). Anyyira szerették népüket, hogy életüket adták értük (János 15, 13). Krisztus helyét készítette nekik (János 14, 2). Krisztussal szenvedtek, ezért meg is dicsőültek (Rom. 8, 17).

Legyen áldott magyar és keresztény lelkük! És mi, akik az Isten kivételes kegyelméből megmaradtunk, elmondhatjuk:

Megmaradtunk, mint halálra szántak, összeverték, szomorkodók, szűkölködők, — de mindig derüsek és sokat gazdagítottak (2. Kor. 6, 9—10).

Budapesttől New Yorkig: mindenütt nyomorgattattunk, — de meg nem szorítottunk. Kétségkedünk, de kétségbe nem esünk. Üldözést szenvedünk, de el nem hagyatunk. Tiportatunk, de el nem veszünk (2. Kor. 4, 8—9).

Teherán és Yalta óta igazolva látjuk a krisztusi igazságot: Ha vak vezet világtalant, mindkettő verembe esik (Máté 15, 14).

De nemcsak hisszük, hanem tudjuk is, hogy győz az Isten a perbefogói fölött (Rom. 3, 4).

Isten megtorolja az igazságtalanságokat (Jel. könyve 18, 20).

Az Istenért megölt vértanúk már nem sokáig várakoznak (Jel. könyve 6, 9—11).

A vértanúk özvegyeinek és árváinak szomorúsága örömmre fordul (János 16, 20).

A nagy Babilonon egy óra alatt beteljesedik az Isten ítélete (Jel. könyve 18, 10).

A pogányok városai nagy robajjal omlanak le (Jel. kv. 16, 17-21).

A sötétség fiai hirtelen pusztulnak el (1. Thess. 5, 3).

És a megtorlás után felharsan a hetedik égi diadalmas harsonaszó (Jel. könyve 11, 15—19).

És a megmaradtak végre együtt zengik:

Dicsőség a magasságban Istennek,

És békesség a földön a jóakarató embereknek! (Lukács 2, 14).